

א וַיְדַבֵּר יי' אֶל מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי בְּאַהֲל מוֹעֵד וְגו'. ר' אַבְרָם פְּתַח, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְגו', הָאֵל קָרָא אֶתְמֶר. ת"ח, בְּשַׁעֲתָא דְבְרָא קב"ה לְאָדָם עֵבֶד לִיה בְּדִיוֹקְנָא דְעֵלְאֵי וְתַתְּאֵי, וְהָוָה פְּלִיל מְכַלָּא, וְהָוָה נְהוּרִיָּה נְהִיר, מְסִיפֵי עֲלָמָא עַד סִיפֵי עֲלָמָא. וְהוּוּ דְחֲלִין קַמִּיה כְּלָא.

ב וַאֲע"ג דְּהָא אוֹקְמוּהָ, אֵית לְאֶסְתְּפֵלָא בֵּיה בְּהָאֵי קָרָא, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ, כִּינֹן דְּאָמַר בְּצַלְמוֹ, מֵאֵי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ. אֶלָּא וַדַּאי תְּרִין דְּרָגִין דְּכִלְיָן דְּכַר וְנוֹקְבָא, חַד לְדְכַר, וְחַד לְנוֹקְבָא.

ג וּבְגִין כַּךְ דְּוּ פְּרָצוּפִין הָווּ וַדַּאי, וְסִיפָא דְקָרָא אוֹכַח, דְּכַתִּיב זָכַר וְנִקְבָּה בְּרָא אוֹתָם. וְכִלְיָל הָוָה דְּמִתְרִין סְטְרִין וַאֲע"ג דְּנוֹקְבָא אַחֲדִידַת בְּסְטְרוֹי, הָא הָיָא נְמִי כְּלִילָא מִתְרִין סְטְרִין, לְמַהְוֵי שְׁלִים וְכִלְיָל.

ד וְהָוָה מְסַתְּפֵל בְּחַכְמָתָא, לְעֵילָא וְתַתְּא. כִּינֹן דְּסַרְח, אֶתְמַעְטוּ פְּרָצוּפִין,

חֲלוּפֵי גְרַמָּאוֹת

מסורת הזהר (בראשית א) הקס"ז קפא צ"א. א והוא. ב ל"ג ברא אותו. ג ל"ג ברא אותו. ד מכל סטרוי. ה ל"ג היא. ו מכלא.

דרך אמת א] שני פרצופין ומלת דו פירוש שנים. ב] שחטא.

הסולם

המנין והחשבון

מדרגות היו באדם שהיה כלול מזכר ונקבה לכו, אחד לזכר, דהיינו ויברא וגו'. ואחד לנקבה, דהיינו בצלם וגו'.

ג) ובגין כך דו פרצופין וכו': ומשום זה ב' פרצופין היו ודאי, זכר ונקבה, וסוף המקרא מוכח, שכתוב, זכר ונקבה ברא אותם. וכלול היה מב' צדדים. ואע"פ שהנקבה היתה נאחזת בצדו, הרי היא בפני עצמה היתה כלולה ג"כ מב' צדדים, שהם חסד ודין, להיות שלם בכל.

ד) והוה מסתכל בחכמתא וכו': והיה מסתכל בחכמה למעלה ולמטה. כיון שחטא, נתמעטו הפרצופין, והחכמה נסתלקה ממנו, ולא

מאמר

א) וידבר ה' אל וגו': וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד וגו'. ר' אבא פתח, ויברא אלקים את האדם בצלמו וגו'. מקרא זה למדנו. בוא וראה, בשעה שהקב"ה ברא את האדם עשה אותו בצורת העליונים והתחתונים, והיה כלול מכולם, והיה אורו מאיר מסוף העולם עד סוף העולם, והכל היו יראים מפניו.

ב) ואע"ג דהא אוקמוה וכו': ואע"פ שהעמידוהו, יש להסתכל בו במקרא הזה, ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים ברא אותו. כיון שאמר בצלמו, מהו עוד בצלם אלקים ברא אותו. ומשיב, אלא ודאי שתי (דפוי"ד דף קי"ז ע"א)

ב

במדבר

וְחִכְמָתָא אֶסְתַּלְקַת מִנִּיהּ, וְלֹא הָוּה מִסְתַּכַּל אֱלָא בְּמַלֵּי דְגּוֹפִיָּהּ. לְבַתֵּר אֹלִיד
בְּנִין מַעֲלָאֵי וְתַתָּאֵי, וְלֹא אֲתִישְׁבוּ דָא וְדָא יִבְעֵלְמָא, עַד דְּאֹלִיד בְּרֵי, וּמִנִּיהּ
אֲשְׁתִּיל עֲלֵמָא, דְּאֶקְרִי שֵׁת, וְהָא אוּקְמוּהָ.

ה) וּעַכְ"ד, עֲלֵמָא תַתָּאָה לָא אֲשְׁתִּילִים, וְלֹא הָוּה שְׁלִים, וְלֹא אֲשְׁתַּכַּח
בְּקִיּוּמִיהּ, עַד דְּאֶתָּא אַבְרָהָם, וְאֲתַקֵּים עֲלֵמָא. אֲכַל לָא אֲשְׁתִּילִים, עַד דְּאַבְרָהָם
אֲשְׁתַּכַּח בֵּיהּ בְּעֲלֵמָא וְאַחִיד בֵּיהּ בִּימִינָא, כְּמָאן דְּאַחִיד בִּימִינִיהּ, לְמָאן דְּנִפְּלִל.
אֶתָּא יִצְחָק, וְאַחִיד בִּידֵיהּ דְּעֲלֵמָא בְּשִׁמְאֵלָא, וְאֲתַקֵּים יִתִיר. כִּיּוֹן דְּאֶתָּא יִצְחָק,
אֶחֱיד בְּאַמְצַעִיתָא בְּגּוֹפָא, וְאֲתַכְּלִיל בְּתָרִין סְטָרִין, אֲתַקֵּים עֲלֵמָא וְלֹא הָוּה
מִתְמוּטָט.

ו) וְעַם כָּל דָּא לָא יִאֲשְׁתִּיל בְּשָׂרְשׁוּי, עַד דְּאֹלִיד תְּרִיסָר שְׁבַטִין, וְשַׁבְעִין
נִפְשָׁאן, יִאֲשְׁתִּיל עֲלֵמָא. וּעַכְ"ד לָא אֲשְׁתִּילִים, עַד דְּקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוּרִייתָא
בְּטוּרָא דְסִינַי, וְאֲתַקֵּם מִשְׁכְּנָא. כְּדִין יִאֲתַקֵּימוּ עֲלֵמִין וְאֲשְׁתִּילִמוּ, וְאֲתַבְּסָמוּ
עֲלָאִין וְתַתָּאִין.

ז) כִּיּוֹן דְּאוּרִייתָא וּמִשְׁכְּנָא אֲתוּקְמוּ, בְּעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַפְקַד
חִילּוּי דְּאוּרִייתָא, כְּמָה תְּיִילִין אֵינּוֹן דְּאוּרִייתָא, כְּמָה תְּיִילִין אֵינּוֹן דְּמִשְׁכְּנָא.
ת"ח, כָּל מְלָה דְּבַעֵי לְאֲתִישְׁבָּא בְּדוּכְתִיָּהּ, לָא מְתִישְׁבָּא עַד דְּאֲדַפְּר בְּפוּמָא,
וְאֲתַמְנִי עֲלֶיהָ. אוּף הָכָא, בְּעָא קב"ה לְמַפְקַד תְּיִילִין דְּאוּרִייתָא, וְתְיִילִין דְּמִשְׁכְּנָא,
וְכִלְהוּ הָווּ כַּחַד וְלֹא מִתְפָּרְשִׁי דָא מִן דָּא, כְּלָא כְּגוֹנוּנָא דְלַעֲיֵלָא, דְּהָא אוּרִייתָא
וּמִשְׁכְּנָא לָא מִתְפָּרְשִׁי דָא מִן דָּא, וְאַזְלִין כַּתְּדָא.

חלופי גרסאות

ז ל"ג בעלמא. ח אשתלים. ט ל"ג מן אחיד עד אתקיים. י אשתלים. כ ואשתלים. ג אתקיימא עלמא. ד ל"ג ואשתלים.

הסולם

מאמר

המנין והחשבון

נשתל העולם בשרשיו, עד שיעקב הוליד י"ב שבטים וע' נפש, ונשתל העולם. ועכ"ז לא נשלם עד שקבלו ישראל התורה בהר סיני והוקם המשכן. אז נתקיימו העולמות ונשלמו, ונתבשמו העליונים והתחתונים.

ז) כיון דאוּרִייתָא וּמִשְׁכְּנָא וכו': כיון שהוקמו התורה והמשכן, שהם ז"א ומלכות, רצה הקב"ה לספור חיילות התורה, כמה צבאות הם בתורה, בז"א, כמה צבאות הם במשכן, שהוא מלכות, דהיינו שרצה לספור את ישראל, שהם צבאות ז"א ומלכות. בוא וראה כל דבר שצריך להתישב במקומו, דהיינו לקשר הענף שלמטה בשרשו למעלה, אינו מתישב עד שנוצר כפה ונתמנה עליו. אף כאן רצה הקב"ה לספור החיילות של התורה והחיילות של המשכן, כדי לקשר את ישראל בשרושם למעלה, שהם ז"א ומלכות הנקראים תורה ומשכן

ולא היה מסתכל אלא בדברי הגוף שלו. ואח"כ הוליד בנים מעליונים ותחתונים, דהיינו הבל מעליונים, וקין מתחתונים, ולא נתיישבו זה וזה בעולם, שלא נשאר מהם זרע בעולם, עד שהוליד בן, דהיינו שת, וממנו נשתל העולם. והעמידוהו.

ה) וּעַכְ"ד עֲלֵמָא תַתָּאָה וכו': ועכ"ז עולם התחתון לא נשלם ולא היה שלם, ולא נמצא בקיומו, עד שבא אברהם ונתקיים העולם אבל לא נשלם. עד שאברהם נמצא בעולם ואחז בו, בעולם, בימין שהוא חסד, כמי שאחז בימינו של מי שנפל. בא יצחק, ואחז בידו של העולם בשמאל, דהיינו בגבורה, ונתקיים העולם יותר. כיון שבא יעקב אחז באמצע, בגוף, שהוא קו האמצעי ונכלל בכ' הצדדים, בימין ובשמאל. ונתקיים העולם ולא היה מתמוטט.

ו) וְעַם כָּל דָּא לָא וכו': ועכ"ז, לא

(דפוי' דף קי"ז ע"א * דף קי"ז ע"ב)

ג
במדבר
(ח) ובגין כך, תייליהון עאלין בחושפנא לאשתמודעא גבייהו, בר אינון אחרנין דלית לון חושפנא. ובגין כך פתיב, וידבר יי אל משה במדבר סיני באהל מועד. אי באהל מועד, אמאי במדבר סיני. אלא חד לאורייתא וחד למשפנא.
(ט) ויהאי יהאי, באחד לחדש השני בשנה השנית, וכלא חד, ויהאי אקרי חדש זיו רמז לההוא ירחא ושפא דנהיר לסיהרא, דהא פדין עלמין פלהו אשתכחו בשלימו. לצאתם מארץ מצרים, לאשתמודעא דהא פד נפקו ישראל ממצרים, בחדש הראשון הנה.
(י) רבי יצחק פתח, יי זכרנו יברך יברך את בית וגו'. יי זכרנו יברך, אלין גוברין, דהוו עאלין בחושפנא במדברא, וקב"ה מברך לון, ואוסיף עליהו בכל זמנא.
(יא) ת"ח, האי מאן דאמר שכתא דתכריה, דכנוי, או דממוניה, בעי לברכא ליה, ולאודאה עליה ברקאן. מנלן. ממששה. דכתיב ויהנכם היום ככבי השמים לרוב, לכתר מה כתיב, יי אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים וגו'. תרין ברקאן הוו, חד יי אלהי אבותיכם וגו'. הא חד. לכתר, ויברך אתכם כאשר דבר לכם. לאודאה עליהו, ברקאן על ברקאן.

חלופי גרסאות
נ בהאי ובהאי.

מסורת הזהר

(ג) (מ"א ו. ד) (תהלים קטו) ויהי קנר צ"ב ז"ח מו ט"א
שייג שכ"ז ט"ב ש"ו ה' (דברים א).

המנין והחשבון

הסולם

מאמר

ומשכון. וכולם הם כאחד ואינם נפרדים זה מזה, הכל כעין של מעלה שהרי שורשיהם, תורה ומשכון, הם בזווג, ואינם נפרדים זה מזה, והולכים יחד.
(ח) ובגין כך הייליהון וכו': ומשום זה ישראל, שהם צבאותיהם של ז"א ומלכות, עולים בחשבון, שיהיו נודעים אצלם, חוץ מאלו האחרים שאין להם חשבון, דהיינו נשים ושאינם בני עשרים שנה. ומשום זה כתוב, וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד. אם באהל מועד למה צריך לומר במדבר סיני. כי ידוע שאהל מועד לא היה אלא במדבר סיני. ומשיב, אלא אחד הוא לתורה, שהיא ז"א, ואחד למשכון. שהוא המלכות.
(ט) והאי והאי באחד וכו': וזה וזה, תורה ומשכון, היו באחד לחדש השני בשנה השנית. שה"ס גבורה והארת החכמה שבשמאל. כי ניסן הוא קו ימין וחסד, ואייר הוא קו שמאל וגבורה. והכל אחד. כלומר שהיו ימין ושמאל ביחוד אחד. וחדש זה נקרא חדש זיו. רמז לחדש ההוא, והשנה, המאיר אל הלכנה, שהיא (דפוי דף ק"ז ע"ב)

ד

במדבר

יב וַאִי אִיהוּ מְנִי שְׂבָחָא דְתַבְרִיָּה וְלֹא אוֹדֵי עֲלִיָּה בְרַכָּאן. הוּא נְתַפֵּס בְּקַדְמִיתָא מְלַעֲיָלָא. וְאִי אִיהוּ מְבָרַךְ לִיָּה, הוּא מְתַבְרַךְ מְלַעֲיָלָא. וּבְרַכְתָּא בְּעֵי לְבָרְכָא לָהּ בְּעֵינָא טָבָא, וְלֹא בְּעֵינָא בִישָׁא. וּבְכֹלֵא בְּעֵי קַב"ה רַחֲמִימוּתָא דְלָפָא. וּמָה מֵאֵן דְּמְבָרַךְ לְחַבְרִיָּה, בְּעֵי קַב"ה דְּיִבְרַךְ לִיָּה בְּעֵינָא טָבָא, בְּלָפָא טָבָא. מֵאֵן דְּמְבָרַךְ לְקַב"ה, עֵאכ"ו, דְּבְעֵי עֵינָא טָבָא, וְלָפָא טָבָא, וְרַחֲמִימוּתָא דְלָפָא. בְּג"כ וְאֶהְבֵּת אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וְגו'.

יג ת"ח, הָא אוּקְמוּהָ, לִית בְּרַכְתָּא דְלַעֲיָלָא שְׂרִיָּא, עַל מְלָה דְאֶתְמַנִּי. וְאִי תִימָא, יִשְׂרָאֵל אִיךְ אֶתְמַנֵּן. אֲלֵא כּוּפְרָא נְטִילִי מְנִיָּהוּ, וְהָא אוּקְמוּהָ, וְחוּשְׁבָנָא לֹא הָוִי עַד דִּיתְכַנְיֵשׁ כָּל הָהוּא כּוּפְרָא, וְסָלִיק לְחוּשְׁבָנָא, וּבְקַדְמִיתָא מְבָרַכְנָן לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְלִבְתָּר מְנָאֵן הָהוּא כּוּפְרָא, וְלִבְתָּר מְהַדְרִין וּמְבָרַכִין לֹון לְיִשְׂרָאֵל. אֲשַׁתְּכּוּ דְיִשְׂרָאֵל מְתַבְרַכִין בְּקַדְמִיתָא וּבְסוּפָא, וְלֹא סָלִיק בְּהוּ מוּתְנָא.

יד מוּתְנָא אֲמַאי סָלִיק בְּמַנְיָנָא. אֲלֵא בְּגִין דְּבְרַכְתָּא לֹא שְׂרִיָּא בְּמַנְיָנָא, בְּיֹון דְאֶסְתַּלַּק בְּרַכְתָּא, סְטָרָא אַחְרָא שְׂאֵרֵי עֲלוּי, וְיָכִיל לְאַתְנָקָא. בְּגִין דָּא בְּמַנְיָנָא נְטִילִין כּוּפְרָא וּפְדִינָא, לְסָלְקָא עֲלִיָּה מְנִיָּהוּ.

מפורת הזהר

(1) (שם 1) וארא לב צ"ש.

חלופי גרמאות

ס הא אתברך. ע ליה. פ די יברך. צ ל"ג מותנא. ק מנינא; מעליה מותנא.

דרך אמת ג] ואם הוא מספר.

מאמר

הסולם

המנין והחשבון

יד מוּתְנָא אֲמַאי סָלִיק וְכוּ': שוּאֵל, לְמָה עוֹלָה הַמּוֹת ע"י הַמְנִין. וּמְשִׁיב, אֵלֵא מְשׁוּם שְׂבָרְכָה אִינְהָ שׁוּרָה בְּמַנִּין, כִּיּוֹן שְׂמַסְתַּלַּקְתָּ הַבְּרַכָּה, שׁוּרָה עֲלֵינוּ הַסְטְרָא אַחְרָא וַיְכּוֹל לְהַנּוּק. מְשׁוּם זֶה בְּמַנִּין לּוֹקָחִים כּוּפֵר וּפְדִינֵן לְהַעֲבִיר מֵעֲלֵי הַמּוֹת.

פִּירוּשׁ. הַמְנִין נִמְשַׁךְ מִבְּחֵי שְׂמַאל בְּלִי יַמִּין, שְׂה"ס חֲכָמָה בְּלִי חֲסָדִים שְׂמֵשׁ נִמְשָׁכִים הַמְחַלּוֹקֵת, הַחֲשֵׁךְ וְהַמּוֹת (כְּנ"ל ב"א נ"ז ד"ה וְחָ, וְדָף מ"ז ד"ה נִפְק). וְאִין לּוֹ תִקְנָה אֵלֵא ע"י קוֹ הָאֲמֻצְעִי, שְׂע"י הַמְסַךְ שְׁלוֹ, מִמְעַט הַגִּיר דְשְׂמַאל וּמִיַּחַדוֹ עִם הַיַּמִּין, שְׂאוֹ מִתְמַעֲטִים אוֹרוֹת הַשְּׂמַאל לְמַמְטָה לְמַעֲלָה (כְּנ"ל ב"א דָף ס' ד"ה מְחַלּוֹקֵת) שְׂה"ס ו"ק בְּלִי גִיר, דְּהֵיִינוּ מְחַצִּית הַמְדַרְגָּה, וּו"ס מְחַצִּית הַשְּׂקָל, אֲבָל הָאֵרְתוֹ בְּשִׁלְמוֹת, לְהִיּוֹתוֹ כְּלוּל בְּחֲסָדִים מִבִּי הַקּוּיֵן. וּו"ש מוּתְנָא אֲמַאי סָלִיק בְּמַנְיָנָא. וּמְשִׁיב אֲלֵא בְּגִין דְּבְרַכְתָּא לֹא שְׂרִיָּא בְּמַנְיָנָא, מְשׁוּם שְׂאִין שֵׁם בְּרַכָּה, שְׂהוּא חֲסָדִים, לְהִיּוֹת אוֹ שְׂמַאל בְּפִירוּד מִיַּמִּין שְׂהוּא בְּרַכָּה וְחֲסָדִים, כְּנ"ל. וּו"ש, (בְּאוֹת י"ג) אֵלֵא כּוּפְרָא נְטִילִי מְנִיָּהוּ, וְכוּ' וְהַכּוּפֵר, שְׂה"ס מְחַצִּית הַשְּׂקָל, דְּהֵיִינוּ הַנְּמַשֵּׁךְ מִמְחַצִּית מְדַרְגַת הַשְּׂמַאל, לְהִיּוֹתוֹ

אֲלִיקֵי אֲבוּתִיכֶם וְגו'. הִרִי אַחַת, לְאַחַר כֵּךְ, וַיְבָרַךְ אַתְכֶם כְּאִשֶׁר דְּבַר לְכֶם. לְהוֹדוֹת עֲלֵיהֶן, בְּרַכּוֹת עַל בְּרַכּוֹת.

יב וְאִי אִיהוּ מְנִי וְכוּ': וְאֵם הוּא מוֹנָה שְׂבָחָה שֶׁל חֲבָרוֹ, וְאִינוּ מוֹדָה עַל הַבְּרַכּוֹת, הוּא נְתַפֵּס תַּחֲלָה מְלַמְעֵלָה, דְּהֵיִינוּ שְׂנִיזָק מִחֲמַתּוֹ. וְאֵם הוּא מְבָרַךְ אוֹתוֹ, הוּא עֲצֻמוֹ מִתְבָּרַךְ מְלַמְעֵלָה. וְצָרִיךְ לְבָרְכוֹ בְּעֵין טוֹבָה וְלֹא בְּעֵין רַעָה. וּבְכָל דְּבַר רוּצָה הַקַּב"ה אֶהְבֵּת הַלֵּב בְּשַׁעֲהָ שְׂמַבְרַךְ. וּמָה, מִי שְׂמַבְרַךְ אֶת חֲבָרוֹ, רוּצָה הַקַּב"ה שִׁיבְרָכּוֹ בְּעֵין טוֹבָה וּבְלֵב טוֹב, מִי שְׂמַבְרַךְ אֶת הַקַּב"ה עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שְׂצָרִיךְ עֵין טוֹבָה וְלֵב טוֹב וְאֶהְבֵּת הַלֵּב. מְשׁוּם זֶה, כְּתוּב וְאֶהְבֵּת אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וְגו'.

יג ת"ח הָא אוּקְמוּהָ וְכוּ': בּוֹא וְרֵאֵה, הִרִי הַעֲמִידוּהוּ שְׂאִין הַבְּרַכָּה שְׂלַמְעֵלָה שׁוּרָה עַל דְּבַר שְׂנַמְנָה. וְאֵם תְּאִמְרֵי, יִשְׂרָאֵל אִיךְ נִמְנֵן. אֵלֵא כּוּפֵר לְקַחְתּוֹ מֵהֶם, וְכִבְרֵי הַעֲמִידוּהוּ, וְהַחֲשָׁבוֹן לֹא הִיָּה עַד שְׂנַאֲסַף כָּל אוֹתוֹ הַכּוּפֵר, וְעֵלָה לְחֲשָׁבוֹן. וּבְתַחֲלִילָה הֵיוּ מְבָרַכִים אֶת יִשְׂרָאֵל, וְאֶח"כּ מִנּוּ אוֹתוֹ הַכּוּפֵר, וְאֶח"כּ חֲזָרוּ וְכִבְרּוּ אֶת יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא שִׁישְׂרָאֵל נְתַבְרָכּוֹ בְּתַחֲלִילָה וּבְסוּפָה, וְלֹא הִיָּה בְּהֶם מוֹת.

(דפוי" דף ק"ז ע"ב)

ה **במדבר**
 טו) יְבָרַךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, אֵלֶיךָ נָשִׂיךְ, דָּלָא סְלָקִין בְּמַנְיִנְיָא. יְבָרַךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן, דְּאֵינֻן מְבָרְכִין לְעַמָּא, בְּעֵינָא טָבָא וּבְלָבָא טָבָא, וּבְרַחֲמֵימוּתָא דְלָבָא. אֶת בֵּית אַהֲרֹן, הִכִּי נָמִי יִנְשִׂיךְ, דְּאֵתְבָרְכִין בְּבִרְכָתָא.
 טז) יְבָרַךְ יְיָ אֵלֶיךָ אֵינֻן לְיוֹאֵי, וְכִלְהוּ מִתְבָּרְכִין, בְּגִין דְדַחֲלִין לֵיהּ לִקְבִיָּה. הִקְטִינִים עִם הַגְּדוּלִים, אַע"ג דְלָא עָאֲלִין בְּמַנְיִנְיָא.

יז) ת"ח, לָא אֲשַׁתְּכַח מַנְיִנְיָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל דְּאֵתְבָרְכִין בֵּיהּ, כְּהַאי מַנְיִנְיָא. דְּהַאי מַנְיִנְיָא לְאֵתְבָרְכָא הֵוָה, וְלֹאֲשַׁלְמָא שְׁלִימוּתָא דְעֲלָמִין הֵוָה, וּבְאַתְרֵי דְבִרְכָאן נְפָקִין אֲתְמַנּוּן, דְכְּתִיב בְּאַתְרֵי לְחַדֵּשׁ הַשָּׁנִי, דְּאֵיהוּ זִינְוֹ דְבִרְכָאן דְעֲלָמָא, דְמַנְיָה נְפִיק זִינְוֹ לְעֲלָמָא. וְעַל דָּא אֶקְרִי חֲדָשׁ זִינְוֹ, דְזִינְוֹ דְכֻלָּא נְפִיק מַנְיָה, וְעַל דָּא כְּתִיב, "יְבָרְכֶךָ יְיָ מְצִיּוֹן, וְכֻלָּא חֵד מְלָה וְכְתִיב "כִּי שָׁם צִוָּה יְיָ" * אֶת הַבְּרָכָה וְגו'.

יח) רַבִּי יְהוּדָה הֵוָה שְׂכִיחַ קַמֵּיהּ דְרַבִּי שִׁי, א"ל, יִשְׂרָאֵל מָאן אַתְרֵי אֲתְבָרְכִין. א"ל, וַיִּי לְעֲלָמָא, דְלָא מְשַׁגְּיחִין וְלָא מְסַתְּפְלִין בְּגִי נְשָׂא, בִּיקְרָא דְמְלָכָא עֲלָתָה.

ז) (תהלים קלד) ויחי ונו צ"א. ח) (שם קלג) לך צב צ"ב.
 חלופי גרמאות
 ר מוסיף נשין דלהוק. ש מוסיף בברכתא דלהוק.

הסולם **מאמר** **המנין והחשבון**
 יז) ת"ח לָא אֲשַׁתְּכַח וכו': בוא וראה לא נמצא מנין בישראל שיתברכו ממנו, כמנין הזה, שנמנו במחצית השקל, כי מנין הזה להתברך היה, ולהשלים שלמות העולמות היה, שה"ס השלמות הגדולה של יחוד החכמה בחסדים (כנ"ל באות י"ד) ובמקום שהברכות יוצאות ממנו, שכתוב באחד לחדש השני, שהוא זיו, דהיינו הארת חכמה שבשמאל, של ברכות העולם, שהם חסדים, שממנו יוצא הזיו לעולם. ועל כן נקרא החדש השני, שהוא קו שמאל (כנ"ל באות ט') בשם, זיו, כי זיו הכל יוצא ממנו, שהוא הארת החכמה כולל בחסדים. שלהיותו מאיר רק ממטה למעלה אינו נקרא אוד אלא זיו. וע"כ כתוב, יברכך ה' מצינון, שה"ס המלכות שבה מקום גילוי הארת החכמה (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה) והכל דבר אחר הוא. כי המלכות נבנית מהחדש השני שה"ס קו שמאל. וכתוב, כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם. אשר הברכה ה"ס חסדים, וחיים ה"ס חכמה. בסו"ה החכמה תחיה את בעליה.
 יח) רַבִּי יְהוּדָה הוּוָה וכו': ר"י היה מצוי לפני ר' שמעון. אמר לו, ישראל מאיזה מקום הם מתברכים. אמר לו, אוי לעולם שאינם משגיחים, ובני אדם אינם מסתכלים בכבוד מלך העליון. בוא וראה, בשעה שישאל נמצאים זכאים לפני הקב"ה, היו העולמות נמצאים
 להיותו כבר מיוחד עם הימין וקו האמצעי, כנ"ל. ופליק אהושבנא, כי בדרך זה אין מות בחשבון, אלא אדרכא שכל השלמות בו. וז"ש, ובקדמיתא מברכין אהו ישרא"ל, דהיינו שתחילה ממשיכים החסדים קו ימין, ולביתר מנאן ההוא כופרא, דהיינו שממשיכים מחצית השקל מקו השמאל, שה"ס ו"ק דחכמה, ולביתר מהדרין ומברכין און ישרא"ל. דהיינו שממשיכים חסדים מקו האמצעי, ונמצאים חסדים מקו ימין מצד זה וחסדים מקו אמצעי מצד זה, ולא פליק בהו מותנא. ואו אין שום דינים עוד בקו שמאל. וזה דומה למ"ש לעיל (אמור אות קצ"ז) כדון אחידן תרווייהו ביה ביצחק, דא מהאי סטרא ודא מהאי סטרא ולא יכלין תוקפוי לנפקא אבר. ע"ש.
 טו) יברך את בית ישראל: אלה הן הנקבות הנקראות בית, שלא עלו בחשבון. כי הנקבות לא נמנו במדבר. יברך את בית אהרן, משום שהם הכהנים, ומברכים את העם בעין טובה, ובלב טוב, ובאהבת הלב. את בית אהרן, למה אמר בית. הוא מרמז ג"כ לנשים, שמתברכין בברכתו של אהרן.
 טז) יברך יראי ה' וכו': אלו הם הלויים, שכולם מתברכים משום שיראים מה'. הקטנים עם הגדולים, אע"פ שהקטנים לא נכנסו בחשבון, כי לא נמנו אלא מעשרים ולמעלה, יתברכו יחד עם הגדולים.
 (דפוי' דף קי"ז ע"ב *) דף קי"ח ע"א

במדבר

ו

תָּא תְּזִי, בְּשַׁעֲתָא דְּאַשְׁתַּכְּתוּ יִשְׂרָאֵל וּזְכָאִין ׀ קָמִי קב"ה, וְהוּוּ ׀ עֲלָמִין שְׂכִיחִין בְּחַד אֵילָנָא עֲלָאָה קְדִישָׁא, דְּמִזְוֹנָא דְּכֻלָּא בֵּיהּ, תְּהוּ מִתְּבַרְךְּ מֵאַתְרַּךְ דְּכָל בְּרַכָּאן בְּנִישֵׁין בֵּיהּ, וּבֵיהּ ׀ אֲתַנְטַע ׀ וְאַשְׁתִּילוּ שְׂרָשׁוּי.

יט) וְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, הוּוּ מִתְּבַרְכֵן ׀ מֵאַתְרַּךְ דְּכָל אֵינוּן בְּרַכָּאן נְפִקִין ׀ בֵּיהּ, וְלֹא מִתְּעַפְּבֵי לְמִיפְקַ, הַה"ד יְבָרְכֵךְ יי' מְצִיּוֹן, וּכְתִיב ׀ כָּטֹל תְּרַמּוֹן שִׁינֹרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן פִּי שָׁם צְוָה יי' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם. וְדָא אִיהוּ נְהִירוּ דְּעֲלָמָא. דְּכְתִיב ׀ מְצִיּוֹן מְכֻלָּל יוֹפֵי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. הוֹפִיעַ: נְהִיר. כּד"א ׀ הוֹפִיעַ מִהַר פֶּאָרְזַן. וְיַכְד וְנִהַר, יְנַהַר לְכֻלְהוּ עֲלָמִין.

כ) וְכַד הָאֵי וְנִהִירוּ אֲתַעֲר, כֻּלָּא הוּא ׀ בְּתַכְרוּתָא, כֻּלָּא הוּא בְּרַחֲמֵימוּתָא, כֻּלָּא הוּא בְּשִׁלְמֵו, כְּדִין הוּא שְׁלָמָא דְּכֻלָּא, שְׁלָמָא דְּעֵילָא וְתַתָּא, הַה"ד ׀ יְהִי שְׁלוֹם בְּחִילְךָ שְׁלוֹה בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ.

כא) ׀ אִישׁ עַל דְּגָלוּ בְּאוֹתוֹת לְבֵית אַבּוֹתֵם יִתְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. רַבִּי אֲלַעְזָר פִּתַח, ׀ שְׁמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כָּל אַהֲבֵיָהּ וְגו'. פְּמָה תְּכִיבָא אֲוִרֵיָתָא קָמִי קב"ה, דְּהָא בְּכָל אֲתַר דְּמַלִּי דְּאוֹרֵיָתָא אֲשַׁתְּמַעוּ, קב"ה וְכָל תְּיִילִין דִּילֵיהּ כֻּלְהוּ צִיִּיתִין לְמַלּוּלֵיהּ. וּקב"ה אֲתִי לְדִיָּרָא עֲמִיהּ, הַה"ד ׀ בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי וְגו'. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא דְשִׁנְאוּי נְפִלִין קָמִיהּ, וְהָא אֲוִקְמוּהָ.

חלופי גרמאות

ת קמיה דקב"ה; מוסיף קמיה דקב"ה בהווא עלמא. א עמיה. ב אתנטעו. ג ואתשילו. ד מוסיף ואשתילו. ה; ואתשילון שרשו מאתר. ה מעיה. ו ודא נהירו לכלהו עלמין. ז ל"ג נהירו. ח בחביבותא.

מסורת הזהר

ט) (תהלים קלג) לעיל אות יז צ"ה. י) (שם נ) וישב מה אות קמו ח"ג סה: ז"ח עז ט"א שליו ט"ב שייג. כ) (דברים לג) ויצא ג צ"ה. ל) (תהלים קכב) בהשמטות ח"ב רעד: ח"ג קעב. ז"ח לו ט"ב שמ"ד. מ) ח"ג קיה: נ) (ישעיה סו) וירא קיה צ"ח. ט) (שמות כ) לך קמ צ"א ח"ג רלט. רעא. ת"ז תי"ח לד. תכ"א נט. תכ"ד ע. תס"ט קיא. ז"ח עז ט"ד שכ"ו תק"ח קטו ט"א ש"ח קיז ט"ב שכ"ד.

ח"ג רלט. רעא. ת"ז תי"ח לד. תכ"א נט. תכ"ד ע. תס"ט קיא. ז"ח עז ט"ד שכ"ו תק"ח קטו ט"א ש"ח קיז ט"ב שכ"ד.

המנין והחשבון

כ) וְכַד הָאֵי נְהִירוּ וְכו': וכשהאור הזה דהיינו הברכה וחיים הנ"ל, מתעורר, הכל הוא בחבור, דהיינו בסוד הזווג, הכל הוא באהבה, הכל הוא בשלמות, אז הוא שלום הכל, שלום שלמעלה ושלמטה. ז"ש, יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך.

מאמר

נמצאים באילן אחד עליון קדוש, שהוא ז"א, שבו מוזן הכל. והוא היה מתברך ממקום שכל הברכות מקובצים שם, שהוא הבינה, ובו הוא נטוע והושתלו שרשיו. כי מוחין דז"א הושתלו בבינה, בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת).

מאמר שפחו את ירושלים

כא) אִישׁ עַל דְּגָלוּ בְּאוֹתוֹת וְגו': רבי אלעזר פתח. שמחו את ירושלים וגילו בה כל אהביה וגו'. כמה חביבה התורה לפני הקב"ה, כי בכל מקום שדברי תורה נשמעים, הקב"ה וכל צבאותיו כולם מקשיבים לדבריו. והקב"ה בא לדור עמו. ז"ש, בכל המקום אשר אזכיר את שמי וגו'. ולא עוד, אלא ששונאיו נופלים לפניו. וכבר העמידוהו.

יט) וישראל

למטה היו מתברכים ממקום שכל אלו הברכות יוצאות בו ואינן מתעכבות לצאת, שהיא מלכות, ז"ש, יברכך ה' מציון. וכתוב כטל חרמון שיורד על הררי ציון, שהיא מלכות, וכתוב, כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם (עי' לעיל בדבור הסמוך). וזה הוא האור של העולם. שכתוב מציון מכלל יופי אלקים הופיע. הופיע, פירושו מאיר. כש"א, הופיע מהר פארן. וכשמאיר הוא מאיר לכל העולמות. (דפוי"ד דף ק"ח ע"א)

ת"ח

במדבר

ז

כב ת"ח, פקודי אורייתא עלאין אינון לעילא. אתי בר נש ועביד פקודא חדא, ההוא פקודא קיימא קמי קב"ה, ומתעטרך קמיה, ואמר פלנייא עבד לי, ומן פלנייא אנא, בגין דאיהו אתער ליה לעילא. כגוונא דאיהו אתער ליה לתתא, ה"נ אתער לעילא, ועביד שלמא לעילא ותתא, כמה דאת אמר, ^ו או יחזק במעווי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. יעשה שלום לי, לעילא. שלום יעשה לי, לתתא. ופאה חולקיה דההוא בר נש, דעביד פקודי אורייתא.

כג שמחו את ירושלם וגו', בגין דחדוה לא אשתכח, אלא בזמנא דישראל ^ט קיימי בארעא קדישא. דתמן אתחברת אתתא בכעלה, וכדין הוא חדוותא דכלא, חדוותא דעילא ותתא. בזמנא דישראל לא אשתכחו בארעא קדישא, אסיר ליה לב"נ למחדי, ולאחזאה חידו. דכתיב, שמחו את ירושלם וגילו בה וגו', וגילו בה דייקא.

כד רבי אבא חמא חד ב"נ, דהוה חדי רבבי טרונייא דככל, בטש ביה, אמר שמחו את ירושלם כתיב, בזמנא דירושלם בחדוה, בעי בר נש למחדי. ר' אלעזר לטעמיה, דאמר שמחו את ירושלם, היינו דכתיב ^ט עבדו את יי' בשמחה.

כה כתוב אחד אומר, עבדו את יי' בשמחה, וכתוב אחד אומר, עבדו את יי' ביראה וגילו ברעדה. מה בין האי להאי. אלא, כאן בזמנא דישראל שראן בארעא קדישא. כאן בזמנא דישראל שראן בארעא אחרא. עבדו את יי' ביראה, דא כ"י, בזמנא דאיהי בגלותא ביני עממיא.

מסורת הזהר (ישעיה כז) ויקרא עו צ"ה. 9) (תהלים ק) ויצא קלה ט משתכחי. י בבית. כ מוסיף אמר ר' אבא בזמנא. צ"ה. 3) (שם ב) ויחי קצט צ"א. ל מוסיף ד"א עבדו.

הסולם הכל, שמחה של מעלה ושל מטה. ובזמן שישראל אינם נמצאים בארץ הקדושה, אסור לאדם לשמוח ולהראות שמחה. שכתוב, שמחו את ירושלים וגילו בה וגו'. וגילו בה, הוא בדיוק, דהיינו בזמן שישראל נמצאים בה. ^ט
כד רבי אבא חמא וכו': ר"א ראה אדם אחד, שהיה שמח כבי טרוניא שבכבל, בעט בו. אמר, שמחו את ירושלים כתוב. בזמן שירושלים בשמחה צריך האדם לשמוח. ולא בזמן הגלות. ר' אלעזר הולך לטעמו, שאמר, שמחו את ירושלים היינו שכתוב, עבדו את ה' בשמחה. דהיינו שירושלים היא השכינה, וצריכים לעבוד ולשמח אותה.
כה כתוב אחד אומר וכו': כתוב אחד אומר, עבדו את ה' בשמחה. וכתוב אחד אומר עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה. מה בין זה לזה. ומשיב. כאן בזמן שישראל שורים בארץ ^ט ע"י ברכת שלום עה"ת מאמר קסז

ח

במדבר

כו אָמַר ר' יְהוּדָה, וְהָא פְּתִיב * פִּי בְּשִׁמְחָה תִּצְאוּ, וְדָא הִיא כ"י, פִּינָן דְּאָמַר תִּצְאוּ, מִן גְּלוּתָא הוּא, וְאִקְרִי שְׂמִיחָה. א"ל, וְדָאִי הָכִי הוּא, דְּכָל זְמַנָּא דְּאִיְהִי בְּגְלוּתָא וְשְׂכִיבְתָא לְעַפְרָא, לֹא אִקְרִי שְׂמִיחָה, עַד דְּקַב"ה יִיְתִי לְגַבְהָ, וְיוֹקִים לָהּ מַעַפְרָא, וְיִימָא * הַתְּנַעֲרִי מַעַפֵּר וְגו'. * קוּמִי אוּרִי וְגו'. וְיִתְחַבְּרוּן * פְּחָדָא, פְּדִין חֲדוּתָא אִקְרִי. חֲדוּתָא דְּכָלָא, וְכַדִּין בְּשִׁמְחָה תִּצְאוּ וְדָא. פְּדִין פְּמָה תִּזְלִין יְפָקוּן לְקַבְלָא דְּמַטְרוֹנִיתָא, לְחֲדוּתָא דְּהַלּוּלָא דְּמַלְכָא, כַּד"א * הֶהָרִים וְהַגְּבְעוֹת יִפְצְחוּ וְגו', וְכַתִּיב * פִּי הַלֶּךְ לִפְנֵיכֶם יי' וּמֵאֲסַפְכֶם וְגו'.

כז * אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאוֹתוֹת. * אֲלִין אַרְבַּע מִשְׁרָיִין דְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל, וְדָאִינוּן תְּרִיסָר שְׁבָטִין, * תְּרִיסָר תְּחוּמִין, סְחוּר סְחוּר לָהּ. כְּלָא פְּגוּוּנָא דְּלַעֲיִלָא. כְּתִיב, * שָׁשׂוּ עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבָטִי יְהוָה וְגו'. שָׁשׂוּ עָלוּ שְׁבָטִים, אֲלִין י"ב שְׁבָטִין י"ב תְּחוּמִין דְּלִתְתָא.

כח שְׁבָטִי יְהוָה הָא אוֹקְמוּהָ, בְּגִין דְּיָ"ה עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל וְדָאִי. וְכַגִּין דָּא, הֶרְאוּבֵנִי, הַשְּׁמַעוּנִי, יָ"ה בְּכָל חַד וְחַד. אַכְּל וְדָאִי הָכִי הוּא, דְּהָא אֵילָנָא עַלְמָה קַדִּישָׁא, * בְּהוּ * אֲתַתָּם בְּחוֹתְמוֹי. וְאוֹקְמוּהָ דְּכַתִּיב, * וְדַמּוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֵל הַיָּמִין וְגו'. דִּיּוֹקְנָא דְּאָדָם אֲתַפְּלִיל בְּכַלְהוּ, וְאֲפִין הוּוּ לְד' סְטָרִין דְּעַלְמָא, וּמִתְפָּרְשָׁן בְּדִיּוֹקְנֵיהוֹן, וְכַלְהוֹן כְּלִילָן בֵּיהּ בְּאָדָם.

הלווי גרמאות

ח מוסיף כחרא ויוקים לה מעפרא. ו באינון. ס ל"ג תריסר. ע ל"ג בהו. פ אתחם בתחומי.

מפורת הזהר

ק (ישעיה נה) ויקרא מ צ"ט. ר (שם נב) שמות לב צ"צ. ש (שם ס) ויקרא כח צ"פ ת (ישעיה נה) לעיל צ"ק. א (שם נב) משפטים ד צ"י תק"ח צו ט"ב שכ"ד קז ט"א שכ"ה. ב (לעיל אות כא צ"מ. ג (תהלים

קכב) ויצא צו צ"ה. ד (יחזקאל א) ב"א פה צ"א.

דרך אמת דן חסר תחלת המאמר.

הדגלים

של סעודת המלך, כש"א ההרים והגבעות יפצחו וְגו'. וְכַתּוּב, כִּי הַלֶּךְ לִפְנֵיכֶם ה' וּמֵאֲסַפְכֶם וְגו'.

מאמר הדגלים

כו אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאוֹתוֹת: אלו הם ארבע מחנות של כנסת ישראל, שה"ס חו"ג תו"ם, והם מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, שהם י"ב שבטים וי"ב גבולים סביב סביב לה. כי בכל אחד מחו"ג תו"ם יש ג' קוין, והם י"ב. הכל הוא כעין שלמעלה כמו י"ב גבולים דז"א. כתוב, ששם עלו שבטים שבטי יה וְגו'. ששם עלו שבטים, אלו הם י"ב שבטים, שהם י"ב גבולים שלמטה במלכות. שעלו לי"ב גבולים דז"א. (כמ"ש לעיל פקודי אות קע"ד).

כח שְׁבָטִי יְהוָה: העמידוהו, בשביל שיי"ה שה"ס חו"ב, עדות לישראל ודאי (כנ"ל פקודי אות כ"א). ומשום זה כתוב הרובני השמעוני שיש

הסולם

מאמר

בארץ הקדושה, שאז עובדים לפני ה' בשמחה. וכאן בזמן שישאל שורים בארץ אחרת. אז צדיקים לעבוד ביראה ולשמוח ברעדה. עברו את ה' ביראה. זו כנסת ישראל, דהיינו המלכות, בזמן שהיא בגלות בין העמים.

כו א"ר יהודה והא וכו': אר"י, והרי כתוב, כי בשמחה תצאו, שזו היא כנסת ישראל, וכיון שאמר תצאו, הרי מן גלות היא, ונקראת שמחה, הרי שגם בגלות היא נקראת שמחה. אמר לו, ודאי כך הוא. שבכל זמן שהיא בגלות ושוכבת לעפר, אינה נקראת שמחה, עד שהקב"ה יבא אליה ויקים אותה מן העפר, ויאמר, התנערי מעפר וְגו'. קומי אורי וְגו' ויתחברו יחד, אז היא נקראת שמחה. שהיא שמחת הכל, ואז בשמחה תצאו ודאי. אז כמה צבאות יצאו לקבל את המטרוניתא לשמחה (דפו"י דף ק"ח ע"א * דף ק"ח ע"ב)

במדבר

ט

כט מיפאל מימינא, גבריאל משמאלא, אוריאל לקדמייהו, רפאל לאחורייהו, שכינתא עלייהו. תרין מכאן, ותרין מכאן, והיא באמצעייתא. כגוונא דא בארעא דלתתא, תרי מכאן, ותרי מכאן, ויג"ה בינייהו.
ל כיון דנטלין תרין דגלים, מה פתיב. ונסע אהל מועד מתנה הלויים וגו'. ולבתר, אינון תרין אחרנין ד' משריין אינון לד' סטרי עלמא, ואשתכחו תריסר. אוף הכי לתתא כגוונא דלעילא.

לא ונסע בראשונה דגל מתנה יהודה, לקביל משרייתא דאוריאל. ומתנה דראובן לקביל משרייתא דמיכאל. דא לדרום, ודא למזרח. מזבח ה"נ דרומית מזרחית. ומתנה דן לצפון. מתנה אפרים ימה. מתנה דן לקביל משרייתא דגבריאל. מתנה אפרים למערב, לקביל משרייתא דרפאל. מזבח ה"נ צפונית מערבית. כלא אחיד דא בדא, עד דסלקא כלא ואתאחד בשמא קדישא, דאיהו שירותא דפלא, עלאה דכלא, קדישא דפלא, כלא אתכליל ביה.

חלופי גרסאות

צ והיא. ק דמיכאל. ו דאוריאל.

הדגלים

הסולם

מאמר

שהם ד' מחנות לד' רוחות העולם, מזרח דרום מערב צפון. ונמצאים י"ב. כי כל דגל כולל ג' שבטים, כי למטה הוא גם כן כמו למעלה, במלכות (כמ"ש באות כ"ז).

לא ונסע בראשונה וכו': ובתחילה נסע דגל מתנה יהודה, שהוא כנגד המתנה של אוריאל. ואח"כ דגל מתנה ראובן כנגד המתנה של מיכאל. זה ראובן לדרום, שהוא חסד, וזה, יהודה, למזרח, שהוא ת"ת. וההזאה שעל המזבח היתה ג"כ תחילה בקרן דרומית מזרחית, שהם חסד ות"ת. ומתנה דן לצפון, ומתנה אפרים ימה. מתנה דן לצפון, הוא כנגד המתנה של רפאל. וההזאה שעל המזבח היתה ג"כ צפונית מערבית. שה"ס גבורה ומלכות. הכל אחוז זה בזה עד שהכל עולה ומתאחד בשם הקדוש הויה, שהוא תחלת הכל, דהיינו י' דהויה שהוא חכמה. עליון על הכל, ה' ראשונה, שהיא בינה. קדושת הכל, ו' שהוא ת"ת. הכל נכלל בו, היא ה' אחרונה שהיא מלכות.

פירוש, ארבע הדגלים שבארבע רוחות הם כנגד ארבעה מחנות שכינה, אוריאל, מיכאל, רפאל, גבריאל, שדגל מתנה יהודה הוא במזרח שהוא ת"ת, וקו האמצעי. ואחריו ראובן בדרום שהוא חסד וקו ימין. ואחריו אפרים במערב, שהוא מלכות. ואחריו דן בצפון, שהוא גבורה וקו שמאל. וכל דגל כולל

מזרח ודרום ^כ מערב וצפון

שיש י"ה בכל אחד ואחד. ה' מתחלה וי' בסוף. אבל ודאי כך הוא, כי אילן העליון הקדוש, שהוא שם הויה, חתם אותם בחותם שלו. והעמידוהו שכתוב, ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין וגו'. אשר דמות אדם, שהיא מלכות, כלולה בכלם וד' פנים היו לד' רוחות העולם, ונבדלים בצורתם, דהיינו אריה שור נשר, וכולן היו כלולות באדם. שה"ס מלכות. כי אריה שור נשר הם חג"ת, ופני אדם הם מלכות, המקבלת מכולם וכולם כלולים בה.

כט מיכאל מימינא גבריאל משמאל, מיכאל לימין שהוא דרום, גבריאל משמאל, לצפון, אוריאל לפנייהם, שהוא מזרח, רפאל לאחוריהם, שהוא מערב, השכינה עליהם. שנים מכאן, ^כ (מדרום וצפון). ושנים מכאן, ^כ (ממזרח ומערב). והיא המלכות, באמצע. כעין זה בארץ שלמטה, בדגלים, שנים מכאן שהם דגל מתנה יהודה ודגל מתנה ראובן. ושנים מכאן, שהם דגל מתנה אפרים ודגל מתנה דן. וי"ה באמצע, שה"ס ב' לוחות העדות שבארון, שהלך באמצעם. והשינוי שיש כאן בדגלים, שמזרח הולך תחילה, שהוא ת"ת, יתבאר להלאה (באות ל"ה).

ל כיון דנטלין תרין וכו': כיון שנסעו ב' דגלים, של יהודה ושל ראובן, מה כתוב, ונסע אהל מועד מתנה הלויים וגו'. ולאחר כך אלו שני דגלים אחרים, של אפרים ושל דן. (דפו"י דף קי"ח ע"ב) ^כ מזרח ודרום ^כ מערב וצפון

במדבר

לב ו' מזרח הוא שירותא דנהורא, אזיל ושאט ו' ואפיק לדרום. ודרום נפיק ותליא בשירותא דמזרח. ה' דרום. ו' מניח נפיק דרום א' בעלמא. ב' ועייל ו' בשירותא דמזרח, ואפיק ליה.

לג ו' ומן ה' תליא דרום וצפון, ומהוא ד' דבינייהו, ו' מזרח ו' דרום וצפון ו' תליאן ביה. ו' באמצעיתא. ו' הוא בן דכר. כג"כ איהו בין צפון לדרום. וע"ד תנינן, מאן דתיב משתו בין צפון לדרום, הויין ליה בנים זכרים. דהאי בן דכר איהו בין צפון לדרום. ה' עלאה ו' תליא צפון ודרום, ובן דכר בינייהו, ברוזא ו' דיו"ה. ה' בתראה מערב.

לד וע"ד דרום אחיד ה' מזרח, דאיהו שירותא דשמשא ותליא ביה. וע"ד תנינן, מסטרא דאבא אחיד ותליא חסד עלאה. מסטרא דאימא תליא גבורה. כגוונא דא אחיד כלא דא ברא.

לה ו' וויין דמדבחה ה"נ אסתתן, ו' ו' לו לקרן דרומית מזרחית. דדרום תוקפיה במזרח, דאיהו שירותא דשמשא, ותוקפא דשמשא לא שרייא אלא בשירותא. מזרחית צפונית. בין דדרום נטיל תוקפיה דמזרח, הוא אנהיר לצפון וצפון אתכליל בדרום, דהא שמאלא אתכליל בימינא.

חלופי גרמאות

ש נפיק. ת מינה נפיק. א ליג בעלמא; לעלמא. ב ליג ועייל. ג ליג דבינייהו. ד ו'; ה. ה תליא; תלין. ו בה תליין, תליא בין. ז דין. ח ליג ה. ט במזרח. י ליג ובא לו.

דרך אמת ה' עיין כל זה בפרוס בשער מהות וההנהגה פכ"א.

הסולם

מאמר

הדגלים

כולל ג' שבטים, הרי הם י"ב. כנגד י"ב גבולים שבמלכות, הנחתמים מי"ב גבולים שבהיה, וז"ש עד דפלקא כלא ואתאהד בשמא קדישא, דהיינו הוי"ה.

לב ו' מזרח הוא וכו': ה' דהויה דו"א, היא מזרח, והיא התחלת האור. הולך ומשוטט ומוציא הדרום, שהוא חסד. ודרום יוצא ותלוי בתחילת המזרח, שהוא ו', דהויה, שהוא חכמה. ה' דהויה דו"א היא דרום. כלומר, שממנה יוצא הדרום בעולם. כי ה' היא בינה ומבינה נמשך החסד, שהוא דרום. אלא ה', שהיא חכמה, נכנסת בתחילת המזרח, ומוציאה את החסד, והוא משתשל ויוצא דרך הבינה לו"א.

לג ומן ה' תליא וכו': ומן ה' תלוייה דרום וצפון ואותו שביניהם, שהוא קו האמצעי המיוחד. ו' מזרח. ו"ה, דרום וצפון תלויים בהם, דרום מן ה', וצפון מן ה', ו' באמצע, המיוחד. וזה הוא בן זכר, דהיינו ת"ת שהוא בן י"ה, משום זה הוא בין צפון לדרום. וע"כ (דפו"ד דף ק"ח ע"ב)

למדנו, מי שנותן משתו בין צפון לדרום יהיו לו בנים זכרים. כי בן זכר הזה שהוא ת"ת, הוא בין צפון לדרום, כי ה' עלאה, בינה, בה תלויים צפון ודרום, שהם ב' הקוין שבה, ובן הזכר שהוא ת"ת הוא ביניהם, המיוחד, בסוד יו"ה. אשר ו' היא קו ימין, בדרום. ו' היא קו האמצעי, שימינו לדרום, ושמאלו לצפון. ה' היא קו שמאל, בצפון. ה' אחרונה דהויה, היא מערב. דהיינו מלכות.

לד וע"ד דרום אחיד וכו': וע"כ דרום נאחו במזרח, שהיא התחלת השמש, ותלוי בו. וע"כ למדנו, מצד אבא, שהוא ו', נאחו ותלוי חסד עלינו. מצד אמא שהיא ה', תלוייה גבורה. כעין זה נאחו הכל זה בזה.

לה וזוויין דמדבחה ה"נ וכו': הקרנות של המזבח מסובבים גם כן כך, ובא לו לקרן דרומית מזרחית, כי הדרום חיוקין היא במזרח, בקו האמצעי שהוא תחלת השמש, וכתו של השמש אינו שורה אלא בתחילתו. ואח"כ הוא בא לקרן מזרחית צפונית. כי אחר שהדרום, שהוא

יא

במדבר

ל' צפונית מערבית, דהא מערב דאיהי יפה' בתרא, נטלא מצפון. וע"ד צפון אזיל למערב. מערבית דרומית, היא אזלא ל' לאתחברא בדרום, פמה דדרום

חלופי גרסאות

כ ה' ל' לאתחברא; לאתחברא.

הסולם

הדגלים

מתוך שנקלטה בהם הארת החכמה מומן הנסיעה, הם מכונים רבבות אפי, כי אלפים רומזים על הארת חכמה, בסו"ה ואאלפך חכמה. ולפי שהנסיעות האלו היו במדבר שהוא מקום החצונים, היו צריכים לשמירה יתרה, שלא יינקו מהם החצונים. ונודע שכל זמן שלא נגלה קו האמצעי יש יניקה לדינים וחצונים הן בקו ימין והן בקו שמאל, כי אז יש מחלוקת ביניהם, והימין הוא בבחינת ו"ק בחסרון ג"ר, והשמאל הוא בחכמה בלי חסדים שהוא חשך וכל החצונים והדינים נמשכים ממנו. וע"כ לא נגלו מקודם הימין והשמאל, שהם דרום צפון, אלא האמצעי נגלה תחילה, בבחינת מה שהוא מיוחד הדרום והצפון זה בזה ומשלים את שניהם, שקו הימין שהוא חסדים קונה ג"ר מהתכללות השמאל, וקו השמאל שהוא חכמה קונה חסדים מהתכללות הימין, ואז יכול להאיר, ומבריה כל החצונים. אמנם הכרעה זו של קו האמצעי נעשתה בין ב' קוין ימין שמאל של הבינה, שת"ת עלה אל הבינה, ויחד אותם בסוד הדעת, ואז יצאו ג' קוין, ימין שמאל ואמצע בבינה, שהם נקראים שם חכמה בינה דעת. וכיון דתלת מחד נפקו, שיצאו ג' קוין חב"ד בבינה מן אחד שהוא ת"ת, ע"כ חד בתלת קיימא, וזה הת"ת ג"כ בג' קוין אלו (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת ע"ש) ומטעם הזה הלך תחילה דגל מהנה יהודה, במזרח, שה"ס קו האמצעי, שהתחלתו היא ברעת הנעלם. ביחוד ימין ושמאל דאו"א. ואח"כ ביחוד ימין ושמאל דישסו"ת שה"ס דעת המגולה המיוחד ימין ושמאל, שלא תהיה בהם אחיזה לדינים וחצונים. ואחריו יצא החסד. שהוא עיקר פעולת קו האמצעי, להכריע (לחזק) את הימין ולהמשיך החסדים, להלביש החכמה שבשמאל, שהיתה חשך מחסרון חסדים. וכיון שגילה החסדים שה"ס נסיעת דגל מהנה ראובן יצאה אחריהם המלכות להכלל בימין, כי המלכות נבנית תחילה מחכמה בלי חסדים והיתה חשך, ע"כ אחר שנגלו החסדים עם נסיעת מחנה ראובן בדרום, יצאה אחרי

המלכות

מאמר

שהוא חסד, קבל חזקתו של המזרח, דהיינו אחד שקו אמצעי יחד דרום וצפון. האיר המזרח לצפון, והצפון נכלל בדרום כי השמאל נכלל בימין, על ידי קו האמצעי. ל' צפונית מערבית וכו': ואח"כ בא לו לקרן צפונית מערבית, כי המערב שהוא כה' אחרונה, דהיינו מלכות, נוטל מצפון. וע"כ הצפון הולך למערב, כי המלכות נבנית מקו שמאל. ואח"כ בא לו לקרן מערבית דרומית, שהמלכות הולכת להתחבר בדרום, דהיינו להלביש החכמה בחסדים, כמו שהדרום תלוי במזרח, בקו האמצעי, וע"כ החיזוק שלו, שהוא מזרח, הולך תחלה, אף המערב כך הוא הולך להתאחד בדרום, והדרום שהוא החיזוק שלו, הולך תחלה. ז"ש וימינו תחבקני, ימין זה הוא דרום. משום זה היא יונקת מב' הצדדים מצפון ומדרום. משמאל ומימין. ז"ש שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני שמאלו זהו צפון וימינו זהו דרום.

ביאור המאמר. כי הוקשה לו להזהר למה נשתנה כאן בדגלים, סדר המדרגות מכלל המקומות, אשר יהודה שבמזרח שהוא ת"ת הלך בראש כולם, ואחריו ראובן שבדרום שהוא חסד, ואחריו אפרים שבמערב שהוא מלכות, ואחריו דן שבצפון שהוא גבורה. ולמה לא הלכו לפי סדר המדרגה, תחילה ראובן שהוא חסד, ואחריו דן שבצפון, שהוא גבורה, ואחריו יהודה שבמזרח שהוא ת"ת, ואחריו אפרים שבמערב, שהוא מלכות. וכדי לתרץ את זה, מביא כל המאמר שלפנינו.

והענין הוא. כי סוד הנסיעות שבמדבר היו לגלות הארת החכמה, כי אין הארת החכמה מתגלה אלא בזמן הנסיעה בלבד, שה"ס גילוי הקוין בזה אחר זה, וכשגמרו נסיעתם, אז הם נחים, והארת החכמה אינה מתגלה יותר. (כנ"ל בשלח דף ל"ט ד"ה וג'). זסו"ה, ויהי בנוסע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויבך וגו'. כי גילוי הארת חכמה ה"ס קימה, ועם גילויה נפוצים כל הקליפות, כי הארת החכמה מבריחה אותם. אבל כשנגמרה הנסיעה, נאמר, ובנתה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל. שה"ס הארת החסדים המכונים רבבות, אלא

(דפו"ד דף ק"ח ע"ב)

יב

במדבר

תְּלִיָּא בְּמִזְרַח, וְתוֹקְפִיה אָזִיל בְּשׁוֹתָא. הֲנִי מַעְרֵב, אֲנִלָּא לְאַתְאַחְדָּא בְּדְרוּם,
הֵהָדִד וְיִמִּינוּ תְּתַבְּקִנִי. יִמִּנָּא דָּא הוּא דְרוּם. בְּגִי"כ יִנְקָא מִתְרִין סְטְרִין,

מסורת הזהר

(ה) (שיר ב) ב"א ולה צ"א.

חלופי גרמאות

ח לאתחבא. 1 וימינו.

מאמר

הסולם

הדגלים

המלכות, שהיא דגל מהנה אפרים, להתלבש
בחסדים. וכיון שעיקר בנינה של המלכות
הוא משמאל, ע"כ הלך אחריה דגל מהנה דן
שהוא משמאל. ולפיכך הקדים המזרח לדרום,
משום שהמזרח מחזק את הדרום ומיחדו עם
הצפון, וכיון שהוא המשלים את הדרום הלך
תחילה. ולפיכך הקדים המערב את הצפון,
כדי שיהיו החסדים של דרום לפניו, והחכמה
של צפון לאחוריו. כי כן היא המלכות בבחינת
גדלותה, שחסדים הם בחינת פנים שלה, וחכמה
בבחינת אחרים שלה. ולפיכך הלך דרום
לפניה, והצפון לאחריה.

שבחכמה זו נקראים או"א עלאין. וה"ס י'
דהויה. וכל הארת החכמה המתפשטת בעולמות
היא רק מבינה דע"ס דאור ישר השבה להיות
חכמה, שדכר ונוקבא שלה נקראים ישו"ת,
וה"ס ה' דהויה (ע"י לעיל ב"א דף דף דנ"א ד"ה
נחיות). ובדרך כלל נבחנו י"ה דהויה לימין
ושמאל, והו' שה"ס קו אמצעי מכריע ומיחד
אותם, אמנם בדרך פרט, כשעולה הת"ת
להכריע בין י"ה, עולה תחילה ליחד ימין
ושמאל שבי" דהויה, שה"ס או"א עלאין.
ומיחדם זה אין החכמה נמשכת כנ"ל, אלא
חסד לבר. ולפיכך מכונה דעת זו המיחדת או"א
עלאין בשם דעת הנעלם. ואח"כ בא ומיחד
ימין ושמאל שבה' דהויה, שה"ס ישו"ת,
שה"ס בינה השבה לחכמה, וע"י הדעת המיחדת
אותם נמשכים חסדים וחכמה ביחד, כי בהם
מתגלה החכמה, ולפיכך נקראת דעת זו דעת
המגולה.

ובדברים אלו מתבארים כל דברי המאמר.
כי תחלה מבאר בדרך כלל, שיי"ב גבולים
שבמלכות נתמנים מי"ב גבולים דהויה דז"א,
וז"ש (באות כו) א"ין ארבע משריין וכו'
כ"א כגוונא דלעי"א וכו' שיי"ב גבולים
שבמלכות הם כעין שלמעלה בז"א. דהיינו
שהם חו"ג תו"מ שכל אחת ג' קוין וכו'.
ואח"כ (באות כ"ט) מבאר בפרטות שה"ס ד'
החיות וד' המלאכים שהם מרכבה להשכינה,
דהיינו שעליהם מתגלה הארת החכמה
שבמלכות. ואח"כ (באות ל') מבאר היחס מד'
דגלים שלמטה, להמרכבה של המלכות
שלמעלה, ואח"כ (באות ל') מבאר סדר הלכס
של הדגלים ביחס המרכבה של המלכות,
שמזרח ודרום הולכים תחלה ואח"כ מערב
וצפון. ואח"כ (מאות ל"ב והלאה) מתרץ את
השינוי הזה שנעשה בדגלים, שהסדר היה,
מזרח דרום מערב צפון, ולא כדרכו תמיד,
דרום צפון מזרח מערב. ואומר, שדבר זה
נמשך משורש י"ב גבולים שבז"א שה"ס הו"יה,
ששורשו הוא ת"ת שעלה והכריע בין ב' קוין
הבינה ונעשה שם דעת, כנ"ל בסוד תלת מחד
נפקי. ות"ת הזה שנעשה לדעת נקרא ג"כ
מזרח, להיותו מעיקרו ת"ת.

וזה אמרו (באות ל"ב) י' מזרח, שהי'
דהויה שה"ס או"א עלאין, מאירים על ידי
המזרח, שה"ס דעת הנעלם המיחדם, הוא
שירותא דנהורא, כי תחילת האור היוצא על
ידי יחוד הדעת הוא ב' דהויה כנ"ל. אזיל
ושא"פ ואפיק דדרום. שמוונגם זה יוצא הדרום
שה"ס החסד, משא"כ הצפון, שה"ס חכמה,
נעלם כאן. כנ"ל. וז"ש ודרום נפיק ותלייא
בשירותא דמזרח, שירותא דמזרח הוא דעת
הנעלם. המתחיל מאו"א עלאין, וע"י זונגו יוצא
החסד לבר. אמנם החסד אינו יוצא ישר מאו"א
עלאין לז"א, אלא ה' דרום, כלומר, מניה
נפיק דרום בעלמא, כי החסד יוצא מבינה
לז"א, אלא ועי"ל י' בשירותא דמזרח,
שאו"א שה"ס י' נכנסים ומזדווגים על ידי
דעת הנעלם, הנקרא שירותא דמזרח, ואפיק
ל"ה, ומוציא החסד לז"א, דרך ה' דהויה, שהיא
בינה. כי כל מדרגה לא תוכל לקבל משהו אלא
ממדרגה הסמוכה לה, ולא מעלי עליונה.
ונתבאר, שהחסד שה"ס דרום וקו ימין מתגלה
ע"י שירותא דמזרח. שהוא דעת הנעלם שבי'
דהויה. ונמצא שהיחוד דג' קוין לגלות חכמה
וחסדים, אינו נוהג באו"א עלאין. שהוא י'
דהויה

(דפוי" דף ק"ח ע"ב)

במדבר יג
מִצְפּוֹן וּמִדְרוֹם. הַה"ד יִשְׁמְאלוּ פֶתַח לְרֵאשֵׁי וַיְמִינֵנוּ תִּתְּבַקְנֵנוּ. שְׁמְאלוּ דָא
הוּא צְפוֹן, וַיְמִינֵנוּ דָא הוּא דְרוֹם.

מסורת הזהר
(1) (שם) ש.פ.

הדגלים	הסולם	מאמר
ומביא דוגמא מהזאות שעל המזבת. וז"ש, (באות ל"ה) שבתחילה מקדים הקרן של דרומית מזרחית. משום דדרום תוקפיה במזרח שהחזוק של דרום, שהוא חסד, הוא במזרח, שהוא ת"ת. דאיהו שירותא דשמשא, שהוא התחלת השמש, דהיינו דעת הנעלם שע"י זווג מתגלה אור החסד, ותוקפא דשמשא לא שריא אלא בשרותא, שעיקר כח קו האמצעי, שנקרא שמש, נמצא בהתחלתו, כשהוא בסוד הדעת המיחד או"א עלאין, להמשיך אור החסד. ואח"כ, מזרחית צפונית, כיון דדרום נטיף תוקפיה דמזרח, אחר שהדרום לקח חזוקו מן המזרח, דהיינו שנתגלה על ידו בסוד היחוד דדעת הנעלם ב' דהויה, אנהיר לצפון, מאיר המזרח, לגלות הצפון שה"ס השמאל, דהיינו שהדעת שה"ס המזרח, בא ומיחד ימין ושמאל שבה' דהויה שה"ס ישסו"ת, שמיחוד הזה מתגלה ומאיר הצפון, כנ"ל. בסוד דעת הנגלה. וצפון אתכפ"ץ בדרום. שע"י המזרח שה"ס דעת הנגלה נכללים ב' הקוין זה בזה, וחכמה דשמאל מתלבשת בחסדים דימין. ואח"כ צפונית מערבית, דהא מערב דאיהו בה' בתראה נטיף מצפון. שהמלכות שהיא מערב ובנית בעיקר מקו שמאל. ואח"כ, מערבית דרומית היא אלא לאתהברא בדרום, כי החכמה שבה צריכה להתלבש בחסדים, שהוא דרום. וע"כ המערב מקבל מן הדרום. ונמצא עכשיו שהמערב, שה"ס המלכות פניה אל הדרום, בסוד הזאה אתרוגה דמערבית דרומית, כדי שמלכות תקבל חסד מן הדרום. ואחוריה אל הצפון, כדי שתקבל הארת החכמה שהוא בצפון. והרי זה דומה לנסיעת הדגלים, שדגל מחנה אפרים שבמערב, שהיא מלכות, פניה לדרום, כי נוסע אחר דגל מחנה ראובן שבדרום, כדי לקבל ממנו חסד, ולאחוריה הדגל של המלכות נוסע דגל מחנה דן שבצפון, שהוא גבורה וקו שמאל, שהמלכות מקבלת ממנו חכמה. ונמצא דגל מחנה אפרים שבמערב, פניו לדרום ואחוריו לצפון, כנ"ל בהזאות המזבת. והטעם הוא כי אין המלכות מקבלת מצפון שהוא קו שמאל אלא בכלים דאתורים שלה	דהויה, שהרי אינו מגלה שם רק קו ימין בלבד. אלא בישסו"ת מתגלה היחוד דג' קוין כנ"ל. וז"ש (באות ל"ג), ומן ה' תלייא דרום וצפון וההוא דבינייהו, שמן ה' דהויה, שה"ס בינה וישסו"ת מתגלים ג' קוין שהם דרום צפון ואמצעי, שקו אמצעי כאן הוא דעת המגולה, וממשיך חכמה וחסדים יחדיו, ע"י יחוד צפון ודרום זה בזה. ונתבאר שהיחוד ע"י שירותא דמזרח, המתגלה ב' דהויה, אינה מגלה רק קו ימין בלבד, שהוא חסד, דרום. והיחוד הנעשה בה' דהויה ע"י דעת המגולה מגלה גם הצפון שה"ס קו השמאל, שה"ס חכמה. וז"ש, י' מזרח, ה' מגלה החסד בכח מזרח, שהוא דעת הנעלם. ונמצא י"ה, דרום וצפון תלייא ביה. שמוזוג ה' תלוי החסד, שהוא קו ימין, והוא מקור החסדים, אבל קו שמאל נעלם בו. ומוזוג ה' מתגלה קו השמאל שה"ס צפון. כי בו יש גילוי חכמה דשמאל, ונמצא שהצפון תלוי בה', ומבחינה זו נבחינים או"א שהם קו ימין, וישסו"ת שהם קו שמאל, שה"ס י"ה, והו' באמצעיתא, שהו' דהויה מוזוגת אותם זה בזה. וז"ש (באות ל"ד) וע"ד, דרום אחיר מזרח, דאיהו שירותא דשמשא, שדרום שה"ס חסד, אחוז במזרח ותלוי בו כמו ענף בשורשו. כי דעת הנעלם, שהוא שירותא דשמשא, שעיקרו הוא ת"ת הנקרא שמש ומזרח, אלא בסוד עליתו ל"ה נעשה דעת. ובסוד התחלת הדעת שהוא באו"א עלאין נעשה שורש לגילוי החסד, שעל ידו מזווגים או"א עלאין ומוציאים החסד כנ"ל. ובזה מובן למה הלך דגל מחנה יהודה שבמזרח, שה"ס ת"ת, קודם דגל מחנה ראובן שבדרום, שה"ס החסד. והיינו כאמור, משום שהמזרח הזה, ה"ס שירותא דמזרח, שהוא דעת הנעלם, שהוא השורש של גילוי החסד, והחסד שה"ס דרום הוא ענף שלו. וע"כ הלך השורש תחלה ואח"כ הענף, וז"ש, וע"ד תנינן מסטרא דאבא, שה"ס י' דהויה, אחיר ותליא חסד ע"אה, כי מוזוגים יוצא החסד. שה"ס קו ימין, ומסטרא דאמא תליא גבורה, שמוזוגם מתתקן ומתגלה קו שמאל, שהוא גבורה.	(דפו"י דף ק"ח ע"ב)

יד

במדבר

לז) וְרָזָא דָּא אֹלִיפְנָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב מְשִׁתִּיה, בֵּין צְפוֹן לְדָרוֹם. וְאַחֲדִית לְהַאי בֶּן וְדָאִי. וְעִיד אִית לְהוּ לְבָנֵי נְשָׂא לְמִיָּהב מְשִׁתִּיהוּ בֵּין צְפוֹן לְדָרוֹם. וְהָכִי אֹלִיף לִי אָבָא. דְּיַהֲבִין לְהוּ בְּנִין דְּכָרִין. דְּהָא אִיהוּ אֲתַכְּוֹןן פְּלָפִי מְהִימְנוּתָא שְׁלִימָא עֲלָאָה, בְּשְׁלִימוּתָא דְכָלָא. לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּאִיהוּ בֵּין צְפוֹן לְדָרוֹם, וְלְגַבֵּי כְּנַסֶּת יִשְׂרָאֵל דָּאִיהִי בֵּין צְפוֹן לְדָרוֹם. וְדָאִי יְהוּוֹן לִיה בְּנִין דְּכָרִין.

לח) וּבְכָלָא * בְּעֵי לְאַחְזָאָה עוֹבְדָא פְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא, וּכְמָה דְאַחְזִי עוֹבְדָא לְתַתָּא, הִ"נ אֲתַעַר לְעִילָא, * וְאֹאקְמוּהָ. שְׁמַע * ר' פְּנַחֶס, וּנְשָׁקִיָּה לְר' אֶלְעָזָר, וּבְכָה וְחִיף אָמַר, וּנְפָאָה חוּלְקֵי בְּהַאי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי.

לט) פִּתַח וְאָמַר, * יְי' אֹרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אִירָא וְגו'. יְי' אֹרִי וְיִשְׁעֵי, פִּינֹן דְּבַר נֶשׁ * אֲסַתְפַּל בְּנַהוּרָא דְלְעִילָא, וּקב"ה אֲנַהִיר עֲלֵיהָ, לָא דְחִיל מַעְלָאִין וְתַתָּאִין. כד"א, * וְעֵלֶיךָ יִזְרַח יְי' וּכְבוֹדוֹ עֲלֶיךָ יִרְאָה. יְי' מַעוֹז חַיִּי, פִּינֹן דְּקב"ה אֲחִיד בֵּיהּ בְּכַר נֶשׁ, לָא מְסַתְפִי בְּהַהוּא עֲלָמָא מְכַל מְאָרִיָּהוֹן דְּדִינִין. אוּף אֲנָא בְּהַאי גְּוֹנָא, פִּינֹן דְּאַחֲזִינָא בְּאֲבוּךָ וּבְךָ * לָא אֲסַתְפִּינָא בְּהַאי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא אַחְרָא.

מסורת הזהר

ז) (תהלים כו) ויקרא ס צ"י ח) (ישעיה ס) שמות לה צ"ו.

חלופי גרמאות

ט דאנהירין. ט ל"ג ואוקמוה. פ חמוי וליג ר' פנחס. צ אתאחד. ק היך.

מאמר

שלה. ובכלים דפנים הוא מקבלת חסדים מקו ימין (כמ"ש לעיל ויקהל דף ל' ז"ה פירוש).

הסולם

הדגלים

אל הקב"ה שהוא בין צפון לדרום, ואל כנסת ישראל, שהיא המלכות, שנקראת מטה, שהיא בין צפון לדרום, ודאי יהיו לו בנים זכרים.

והנה נתבאר היטב טעם הליכת הדגלים שהיו מזרח תחילה, שה"ס דעת הנעלם שה"ס שירותא דנהורא, שהוא שורש לאור החסד הנגלה מאו"א, וע"כ הולך אחריו הדרום שהוא ענף שלו, ואחריו המערב, שהוא המלכות שפניה צריכים להיות לדרום, ואחריו הצפון, שאחוריה של המלכות צריכים להיות לצפון. בסו"ה שמאל תחת לראשי וימינו תחבקני, ותחת בכל מקום, פירושו אתורים.

מאמר ה' אורי וישעי

לט) פתח ואמר ה' וגו': פו"א ר' פנחס, ה' אורי וישעי ממי אירא וגו'. ה' אורי וישעי, היינו, כיון שאדם הסתכל באור העליון, והקב"ה האיר עליו, אינו מתירא מעליונים ותחתונים. כש"א, ועליך יורח ה' וכבודו עליך יראה. ה' מעוז חיי, היינו כיון שהקב"ה אוחז בו באדם, אינו מתירא בעולם ההוא מכל בעלי דינים. ואף אני כמו זה, כיון שאני נאחז באביך ובך, איני מתירא בעולם הזה ובעולם האחר.

לז) ורזא דא אוליפנא וכו': וסוד זה למדתי, שהקב"ה נותן מטתו בין צפון לדרום, שמתתו, ה"ס המלכות. ונאחזת בכך הזה ודאי, שהוא ז"א, שהוא שם בין דרום לצפון. וע"כ יש לבני אדם לתת מטתם בין צפון לדרום, שימין המטה יהיה לדרום, ושמאל המטה לצפון. כמו עמידת ז"א בין דרום לצפון (כנ"ל באות ל"ג) וכך לימד אותי אבי, שנותנים להם בנים זכרים, משום שהוא נתכוון כלפי אמונה השלמה העליונה בשלמות הכל, דהיינו (דפו"י דף ק"ח ע"ב *) דף ק"ט ע"א)

ועלך

זו

במדבר

מ וְעֵלָךְ כְּתִיב, ^ט יִשְׁמַח אָבִיךָ וְגו'. כִּינּוּן דְּכִתִּיב יִשְׁמַח אָבִיךָ וְאָמַר, מֵאִי וְתַגַּל יוֹלְדֶתְךָ, דְּהָא בְּאָמְרָא סָגְיָא. אֲלֵא יִשְׁמַח אָבִיךָ: דָּא קב"ה. וְאָמַר: דָּא כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל. וְתַגַּל יוֹלְדֶתְךָ: יוֹלְדֶתְךָ דְּלִפְתָּא. ר' שְׁמַעוֹן אָבוּךְ אֵן תְּדוּוּתָא דִּילֵיהּ. אֲלֵא קָרָא הוּא בְּלַחְדוּי דְּכִתִּיב ^י גִּיל גִּיל אָבִי צְדִיק: דָּא קב"ה. וְיוֹלֵד חָכָם יִשְׁמַח בּוֹ: דָּא אָבִיךָ דְּלִפְתָּא. דְּכַר אַחַר, גִּיל גִּיל אָבִי צְדִיק: דָּא אָבִיךָ דְּלִפְתָּא. וְיוֹלֵד חָכָם יִשְׁמַח בּוֹ, כְּתִיב בְּתוֹסֶפֶת וְא"ו, דָּא קב"ה ^י הוּא לְעֵילָא.

מא ^י תֵּאמַר ר' אֶלְעָזָר, כְּתִיב ^י בְּיָדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי פְּדִיתָה אוֹתִי וְי' אֵל אֲמַת. הָאִי קָרָא אִית ^א לֵיהּ לְאַסְתַּפְלָא בֵּיהּ, חֲמִיתוּן מֵאֵן דְּאֶפְקִיד בְּיָדָא דְּמַלְכָּא מִיָּדִי. אֲלֵא, וְדָאִי זַכָּאָה הוּא בַר נֶשׁ, דְּאָזִיל בְּאוֹרְחוּי דְּמַלְכָּא קְדִישָׁא, וְלֹא חֲטִי קַמֵּיהּ. תָּא חֲזִי, כִּינּוּן דְּעָאֵל לִילְיָא, אִילְנָא דְּמוֹתָא שְׁלִיט בְּעֵלְמָא, וְאִילְנָא דְּחִי אֶסְתַּלַּק לְעֵילָא לְעֵילָא. וְכִינּוּן דְּאִילְנָא דְּמוֹתָא שְׁלִיט בְּעֵלְמָא בְּלַחְדוּי, כֹּל כְּנִי עֵלְמָא טַעֲמִין טַעֲמָא דְּמוֹתָא. מ"ט. בְּגִין דְּהָהוּא אִילְנָא גְרָיִם.

מב וְכַר נֶשׁ בְּעֵי לְאֶקְדָּמָא וְלִמְפַקְד בִּידֵיהּ ^ב נִפְשֵׁיהּ בְּפַקְדוֹנָא. כְּפַקְדוֹנָא דְּכַר נֶשׁ, דְּיַהִיב פַּקְדוֹנָא לְאַחְרָא, דְּאָרְךָ ע"ג דְּאִיהוּ אֶתְחַיִּיב לְגַבֵּיהּ יִתִּיר מֵהָהוּא פַּקְדוֹנָא, לֹאוּ כְּדָאִי לְאַתְאַחְדָּא בֵּיהּ, הוּאִיל וּפַקְדוֹנָא אֶתְמַסַּר לְגַבֵּיהּ, וְאִי יִסְרַב בֵּיהּ, וְדָאִי נְכַדוּק אֶבְתְּרֵיהּ, דְּלֹאוּ מְזַרְעָא קְדִישָׁא הוּא, וְלֹאוּ מְבַנֵּי מְהִימְנוּתָא.

חלופי גרמאות

ר יולד חכם וישמח בו וישמח בו כתיב. ט ל"ג הוא; דלעילא. ת מתחיל כתיב עד אמת אמר ר"א. א ל"ג ליה. ב פקדונא דנפשיה.

מסורת הזהר

ט (משלי כג) ב"ב צב צ"א י' (שם) יתרו קמב צ"ק (תהלים לא) צו נב צ"ש.

בידך אפקיד רוחי

משהו בידי המלך שהוא הקב"ה. ומשיב, אלא ודאי, אשרי הוא האדם ההולך בדרכיו של המלך הקדוש, ואינו חוטא לפניו. בוא וראה, כיון שנכנס הלילה אילן המות שולט בעולם, ועץ החיים מסתלק למעלה למעלה, וכיון שאילן המות שולט בעולם לבדו, וכל בני העולם טועמים טעם מות. כי השינה היא אחד מששים במיתה. מהו הטעם. הוא משום שהאילן הזה גורם. שהיא מלכות השולטת לבדה בלי ז"א גורמת את זה. כי המלכות נקראת לילה.

הסולם

מאמר

מ וְעֵלָךְ כְּתִיב, יִשְׁמַח וְגו': וְעֵלָךְ כְּתוּב, יִשְׁמַח אָבִיךָ וְגו'. שוֹאֵל, כִּינּוּן שְׁכִתוּב יִשְׁמַח אָבִיךָ וְאָמַר, מֵהוּ, וְתַגַּל יוֹלְדֶתְךָ, הָרִי דִי בְמָה שְׁאֵמֵר וְאָמַר. וּמְשִׁיב, אֲלֵא יִשְׁמַח אָבִיךָ, זֶהוּ הַקְּב"ה, וְאָמַר זֶהוּ כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל, שְׁהִיא מַלְכוּת. וְתַגַּל יוֹלְדֶתְךָ, הֵינְנוּ יוֹלְדֶתְךָ שְׁלֵמְטָה דְּהֵינְנוּ אָמַר, בְּעוֹלָם זֶהוּ. וְא"כ, ר' שְׁמַעוֹן אָבִיךָ אִיפֵה הוּא שְׁמַחָה שְׁלוֹ שְׁאִינוּ מְרוּמָא בְּכַתוּב זֶהוּ. וּמְשִׁיב, אֲלֵא יֵשׁ לוֹ מְקָרָא בְּפִנֵּי עַצְמוֹ, שְׁכִתוּב, גִּיל גִּיל אָבִי צְדִיק, זֶהוּ הַקְּב"ה. וְיוֹלֵד חָכָם יִשְׁמַח בּוֹ, זֶהוּ אָבִיךָ שֶׁל מֵטָה. דְּהֵינְנוּ ר' שְׁמַעוֹן. פִּירוּשׁ אַחַר. גִּיל גִּיל אָבִי צְדִיק, זֶהוּ אָבִיךָ שְׁלֵמְטָה. וְיוֹלֵד חָכָם יִשְׁמַח בּוֹ, כְּתוּב בְּתוֹסֶפֶת ו'י, שְׁהִיה דִּי שִׁיאֵמֵר יוֹלֵד חָכָם. הוּא עַל הַקְּב"ה לְמַעְלָה. שְׁנִקְרָא ו'.

מב וְכַר נֶשׁ בְּעֵי וכו': ואדם צריך להקדים עצמו ולהפקיד בידו הנפש שלו, כפקדון. כפקדון של אדם הנותן פקדון לאחר, דהיינו משכון, שאע"פ שהוא מחויב לו יותר ממחירו של הפקדון ההוא, אינו חשוב לו להתאחז בריב עמו, כיון שמסר לו פקדון. ואם ממאן לתת לו פקדון, ודאי נכדוק אחריו, כי אינו מזרע קדוש, ואינו מבני אמונה.

מאמר בידך אפקיד רוחי
מא א"ר אֶלְעָזָר וכו': אר"א כתוב, בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי ה' אל אמת. מקרא זה יש להסתכל בו, הראיתם מי שיפקיד (דפוי"ד דף ק"ט ע"א)

ךך

זו

במדבר

מג כִּן הָיָה אֵילָנָא, בְּנֵי נֶשֶׁא אֶקְדִּימוּ וַיִּתְּבִין לֵיהּ פְּקֻדָּנָא דְנַפְשֵׁיהּוּ, וְכָל נִשְׁמַתִּין דְּכַנֵּי עֲלָמָא נְטִיל. וְכִלְהוּ טַעְמִין טַעְמָא דְמוֹתָא, בְּגִין דְּהָא אֵילָנָא דְמוֹתָא הוּא. וּבְגִין דְּכָל אֵינוֹן נַפְשָׁתָא, אַע"ג דְּכִלְהוּ אֶתְחִיבוּ לְגַבְיָהּ, וְלֹאֻ פְדָאֵי הוּא לְאַתְבָּא פְּקֻדָּנָא לְגַבְיָהּ דְּכַר נֶשֶׁ, אֶלָּא פִּינֹן דְּכִלְהוּ אֶתְמַסְרֵי לֵיהּ בְּפְקֻדָּנָא, אֶתִּיב כֹּל פְּקֻדָּנִין לְמַאֲרִיהוֹן.

מד ת"ח, לֹאֻ פְדָאֵי הוּא דְּהָא אֵילָנָא דְמוֹתָא לְאַתְבָּא פְּקֻדָּנָא לְגַבְיָהּ דְּכַר נֶשֶׁ. אֶלָּא בְּשַׁעְתָּא דְּאֵילָנָא דְּחִי אֶתְעַר בְּעֲלָמָא. וְאֵימְתִי אֶתְעַר הוּא אֵילָנָא דְּחִי. בְּשַׁעְתָּא דְּסֻלֵּיק צַפְרָא. וּבְדִין, פִּינֹן דְּהָא אֶתְעַר בְּעֲלָמָא, כֹּל בְּנֵי עֲלָמָא חִיִּין, וְשָׂבִיק וְאֶהְדֵּר הוּא אֵילָנָא דְמוֹתָא כֹּל פְּקֻדָּנִין דְּאֶתְפְּקְדוּ לְגַבְיָהּ, וְאֹזִיל לֵיהּ. מ"ט חִיִּין. בְּגִין דְּהוּא אֵילָנָא דְּחִי גְרִים.

מה וְאֵי תִימָא, הָא בְּנֵי נֶשֶׁא סְגִיאִין אֵינוֹן דְּמַתְעַרִין בְּלִילְיָא, בְּעוֹד דְּאֵילָנָא דְמוֹתָא שְׁלִיט. אֶלָּא, וְדָאֵי הוּא אֵילָנָא דְּחִי קָא עֲבִיד. מ"ט. בְּגִין דְּכִתִּיב לְרֹאוֹת הַיָּשׁ מִשְׁכִּיל דּוֹרֵשׁ אֶת אֱלֹהִים. וְלֹא יְהֵא לֵיהּ פִּתְחוֹן פִּה לְכַר נֶשֶׁ, דְּיִימָא, אֶלְמָלִי שְׁלִיטְנָא בְּנַפְשָׁאֵי בְּלִילְיָא אֶשְׁתַּדְלָנָא בְּאוֹרֵייתָא. א"ר יְהוּדָה, הָאֵי בִּישְׁרָאֵל וְדָאֵי וְהָכִי הוּא. אֶבְל בְּאו"ה דְּחִמִּינָא כְּהָאֵי גְוֹנָא, מ"ט. א"ל וְדָאֵי שְׁפִיר הוּא דְקָא אֶמְרָתָּ.

מו פִּתַח וְאָמַר, מָה אֶקוּב לֹא קְבָה אֶל וּמָה אֶזְעוּם לֹא זְעַם יִי. ת"ח, כְּגֹוֹנָא דָאֵית לְעֵילָא, אֵית לְתַתָּא. וְלְעֵילָא אֵית יְמִינָא וְאֵית שְׁמָאֵלָא. וְלְתַתָּא

מסורת הזהר

חלופי גרמאות

(7) (תהלים יד) בא לב צ"ד. (8) (במדבר כג) ח"ג ק"ט. ג ל"ג מן ולא עד כיון. ד ל"ג האי. ה דמותא. ו ל"ג לעילא. ז ל"ג לתתא.

מאמר

הסולם

בידך אפקיד רוחי

משום שאותו עץ החיים גורם, שהוא ז"א השולט ביום.

מה וְאֵי תִימָא הָא וְכוּ': וְאֵם תִּאמַר, הָרִי בְנֵי אָדָם רַבִּים הֵם שְׁמִקְצִים מִשְׁנַתָּם בְּלִילָה, וְהוֹחֲזֵרוּ לָהֶם הַחַיִּים, בְּעוֹד שְׁאִילֵן הַמוֹת שׁוֹלֵט. וּמִשִּׁיב, אֵלָּא וְדָאֵי אוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים עוֹשֶׂה זֹאת. מְהוּ הַטַּעַם, מִשׁוּם שְׁכַתוּב, לְרֹאוֹת הַיֵּשׁ מִשְׁכִּיל דּוֹרֵשׁ אֶת אֱלֹקִים. וְלֹא יְהִיֶה לְאָדָם פִּתְחוֹן פִּה, שִׂיאֵמַר, אִם הֵייתִי שׁוֹלֵט בְּנַפְשֵׁי בְּלִילָה, הֵייתִי קָם וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה, א"ר יְהוּדָה. זֶהוּ וְדָאֵי נִכּוֹן בִּישְׁרָאֵל, וְכֵן הוּא. אֲבָל בְּאוֹמוֹת הָעוֹלָם. שְׁאֵנוּ רוֹאִים גַּם כֵּן כְּמוֹ זֶה, שְׁמִקְצִים מִשְׁנַתָּם בְּלִילָה, מְהוּ הַטַּעַם. אֵמַר לוֹ, וְדָאֵי יִפֵּה הוּא מָה שְׁאֵמַרְתָּ.

מו פִּתַח וְאָמַר מָה וּגוּ': פו"א, מָה אֶקוּב לֹא קְבָה אֶל וּמָה אֶזְעוּם לֹא זְעַם ה'. בּוֹא וְרֹא, כְּמוֹ שִׁישׁ לְמַעְלָה כֵּן יֵשׁ לְמַטָּה. לְמַעְלָה בְּמַלְכוּת

מג כִּן הָיָה אֵילָנָא וְכוּ': כִּן הוּא אֵילֵן הַזֶּה, שְׁהוּא מַלְכוּת. שְׁכַנֵּי אָדָם מְקַדְּמִים וְנוֹתְנִים לוֹ נַפְשָׁם בְּפְקֻדוֹן, וְכֹל נִשְׁמוֹת שֶׁל בְּנֵי הָעוֹלָם לּוֹקַח. וְכוֹלָם טוֹעֵמִים טַעַם מִיתָה. מִשׁוּם שְׁאִילֵן זֶה הוּא שֶׁל מוֹת. שְׁבַשְׁעָה שְׁהַמְלָכוֹת הֵיא בְּפִירוּד מו"א שְׁהוּא עֵץ הַחַיִּים, הוּא אֵילֵן הַמוֹת. וּמִשׁוּם שְׁכֹל אֵלוֹ הַנַּפְשׁוֹת, אַע"פ שְׁכוֹלֵן מִתְחַיִּיבוֹת אֵלָיו, וְאֵין רְאוּי לְהַשִּׁיב הַפְּקֻדוֹן אֶל הָאָדָם, עִם כֹּל זֶה, כִּינֹן שְׁכוֹלֵן נִמְסְרוּ לוֹ בְּפְקֻדוֹן, הוּא מְשִׁיב כֹּל הַפְּקֻדוֹנוֹת לְבַעֲלֵיהֶם.

מד ת"ח לֹאֻ כְּדָאֵי וְכוּ': בּוֹא וְרֹא, אֵילֵן הַמוֹת הַזֶּה אֵינוֹ רְאוּי לְהַשִּׁיב הַפְּקֻדוֹן לְאָדָם בְּבוֹקֵר: אֵלָּא בְּשַׁעָה שְׁעַץ הַחַיִּים מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם, וּמִתִּי מִתְעוֹרֵר עֵץ הַחַיִּים הַהוּא. בְּשַׁעָה שְׁבָא הַבוֹקֵר, וְאוֹ כִינֹן שְׁעַץ הַחַיִּים הַזֶּה מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם, וְיוֹצֵאִים כֹּל בְּנֵי הָעוֹלָם חַיִּים, וְאוֹתוֹ אֵילֵן הַמוֹת עוֹזֵב וּמַחְזִיר כֹּל הַפְּקֻדוֹנוֹת שְׁנַפְקְדוּ אֲצִלוֹ, וְהוֹלֵךְ לוֹ. מְהוּ הַטַּעַם הֵם חַיִּים. הוּא (דפוי"ד דף ק"ט ע"א)

יז במדבר
ישראל וְעַמִּין. יִשְׂרָאֵל אֶתְאַחֲדֶן לִימִנָא, בְּקִדּוּשָׁא דְמַלְכָא קְדִישָׁא. עַמִּין עֲכוּרִים לְשִׁמְאֵלָא, לְסִטְרָא דְרוּחַ מְסֻאָבָא. וְכִלְהוּ לְתַתָּא מְכַלְהוּ דְרִגִין דְשִׁמְאֵלָא. וְכִלְהוּ דְרִגִין אַחֲדִין דָּא בְּדָא, * עַד דְתַלְיִין מִן רִישָׁא. וְכַגּוּנָא דְרִישָׁא נְטִיל, בְּהֵוּא גּוּנָא נְטִיל זִנְבָא, דְאִיהִי תַתָּא. מ"ט. בְּגִין דְאַחֲדִי בֵיה. וְכַגִּין פְּךָ, עַמִּין עֲכוּרִים, בְּהֵוּא סִטְרָא מְסֻאָבָא דְלַהוּן, הָכִי אֶתְדַבְּרוּ.

מז בְּלַעַם הוּא אֲשַׁתְּמַשׁ בְּכִלְהוּ דְרִגִין תַתָּאין. וְהוּא הָוָה חֲמִי בְּהַאי תַתָּא דְאִיהוּ זִנְבָא, דְלָא יָכִיל לְאַתְדַבְּרָא אֶלָּא בְּרִישָׁא. בְּגִין פְּךָ אָמַר, מָה אָקוּב לָא קְבַה יֵאל, דְהֵוּא רִישָׁא עֲלָאָה, לָא אֲשַׁתְּכַח בְּדִינָא בְּאִינוּן יוּמִין.

מח וְאֵע"ג דְהַאי אֵל אוּקְיָמָנָא, הַאי מְלָכוּתָא קְדִישָׁא נְטִיל שְׁמָא בְּגוּנָא דְעִילָא, וְהַאי טַב וְחֲסֵד דְהַאי עֲלָמָא וְכַגִּין פְּךָ אָקְרִי אֵל, אֶלָּא דְאִיהוּ זוּעַם בְּכָל יוֹם, דְאֲשַׁתְּכַח בֵּיה דִינָא.

מט וְת"ח, אֵל שְׂדֵי הָא אוּקְיָמָנָא דְבֵיה סְפוּקָא דְעֲלָמָא וְאִיהוּ אָמַר לְעוֹלָם דִּי, דְהַאי הַאי אֵל הוּא דְאֶזְדַּבְּרוּ בְּהַדְרִיָּה, וְכַגִּין פְּךָ אָקְרִי אֵל שְׂדֵי, אֵל דְשְׂדֵי. וְעַל דָּא מָה אָקוּב לָא קְבַה אֵל. בְּגִין פְּךָ, בְּגוּנָא דְאַתְעַר רִישָׁא, ה"נ אֶתְעַר תַתָּאָה.

חלופי גרסאות

ח ושאר עמין. ט ל"ג אתאחדן. י לשמאלא. כ אתדבר. ל כתיבין ח לא. נ מוסיף אל דאיהו רישא בגין. ס באתר אחרא עלאה והוא טב וחסד דעלמא האי מלכותא קדישא נטיל שמא כגוונא דעילא. ע דכלא. פ מקרי.

הסולם

מאמר	הסולם	בידך אפקיד רוחי
במלכות, יש ימין ויש שמאל, אף למטה, יש ישראל ועמים. ישראל נאחזים בימין, בקדושת המלך הקדוש, עמים עכו"ם נאחזים בשמאל, והיינו רק בצד רוח הטומאה, שהוא למטה מכל המדרגות דשמאל. וכל המדרגות אתונות זו בזו, מלמטה, עד שתלויות בראש, דהיינו בצד שמאל שלמעלה במלכות, ובאותו אופן שהראש נוסע למעלה, כמו זה נוסע גם כן הזנב, שהוא המדרגה האחרונה למטה, שהוא רוח הטומאה, מהו הטעם. הוא משום שאחוז בו, כי הם אחוזים זה בזה ממטה עד למעלה כמו שלשלת, ומשום זה, עמים עכו"ם, באותו אופן שהוא צד הטומאה שלהם, כך הם מונהגים.	מח) וְאֵע"ג דְהַאי אֵל וְכוּ': וְאֵע"פ שֵׁשׁ הַזֶּה, אֵל, הַעֲמַדְנִי (לְעִיל צוֹ אוֹת צ"א) שְׁהוּא חֲסֵד עֲלִיוֹן, הָרִי מְלָכוּת הַקְדוּשָׁה לּוֹקַחַת שֵׁם הַזֶּה כְּעִין שְׁלִמְעֵלָה, וְהִיא טוֹב וְחֲסֵד בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּמִשׁוֹם זֶה הִיא נִקְרָאת בְּשֵׁם, אֵל. אֵלָּא שְׁהוּא זוּעַם בְּכָל יוֹם, בְּסוּ"ה, וְאֵל זוּעַם בְּכָל יוֹם, מִשׁוֹם שְׁנִמְצָא בּוֹ דִין, וּבְאוֹתָם הַיָּמִים לָא הִיָּה בּוֹ דִין, ע"כ אָמַר בְּלַעַם מָה אָקוּב לָא קְבַה אֵל.	מח) וְאֵע"ג דְהַאי אֵל וְכוּ': וְאֵע"פ שֵׁשׁ הַזֶּה, אֵל, הַעֲמַדְנִי (לְעִיל צוֹ אוֹת צ"א) שְׁהוּא חֲסֵד עֲלִיוֹן, הָרִי מְלָכוּת הַקְדוּשָׁה לּוֹקַחַת שֵׁם הַזֶּה, וּמִשׁוֹם זֶה הִיא נִקְרָאת בְּשֵׁם, אֵל. אֵלָּא שְׁהוּא זוּעַם בְּכָל יוֹם, בְּסוּ"ה, וְאֵל זוּעַם בְּכָל יוֹם, מִשׁוֹם שְׁנִמְצָא בּוֹ דִין, וּבְאוֹתָם הַיָּמִים לָא הִיָּה בּוֹ דִין, ע"כ אָמַר בְּלַעַם מָה אָקוּב לָא קְבַה אֵל.

מז בְּלַעַם הוּא אֲשַׁתְּמַשׁ וְכוּ': בְּלַעַם הַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל הַמְדְרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת הַיּוֹרְדוֹת מִצַּד שְׁמָאֵל שֶׁל הַמְלָכוֹת, וְהוּא הִיָּה מְסַתְּכָל בְּאוֹתָהּ הַמְדְרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה שְׁהִיא זִנְבָא, וְהִיָּה יוֹדֵעַ מָה שְׁלִמְעֵלָה, כִּי הַתַּחְתּוֹנָה אֵינָה יִכּוֹלָה לְהַתְּנֵהָ אֵלָּא עַל יְדֵי הָרֵאשׁ. מִשׁוֹם זֶה אָמַר מָה אָקוּב לָא קְבַה אֵל, שְׂרָאָה לְמַטָּה, וְיֹדֵעַ שְׁאוֹנוֹ רֵאשׁ הַעֲלִיּוֹן, שְׁהוּא הַשְׁמָאֵל שְׁבַמְלָכוֹת, אֵינוֹ נִמְצָא בְּדִין בְּאֵלוֹ הַיָּמִים.

בכה

(דפוי" דף ק"ט ע"א *) דף ק"ט ע"ב

יה

במדבר

(ג) בכה רבי אלעזר, פתח ואמר קולה פנחש ילך וגו'. השתא דישראל בגלותא, איהי ודאי אזלא פנחש. חוץ פד איהו כפיה רישא לעפרא, וסליק זנבא, שליט ומחי לכל אינון דאשתכחו קמיה. אוף הכי השתא בגלותא, פהאי גוונא, רישא כפיה לעפרא, וזנבא שליט. מאן עביד לזנבא דסלתיק לעילא ושליט ומחי, רישא דאתכפיא לתתא. ועם כל דא, מאן מדבר ליה לזנבא, ומאן נטיל ליה למטלנוי. האי רישא. אע"ג דאיהו כפיה לעפרא, הוא מדבר למטלנוי, בגין דא קולה פנחש ילך*.

(גא) והשתא שאר עמין דאינון אחידן בזנבא, סלקין לעילא, ושלטין ומחין, ורישא כפיה לעפרא, כד"א נפלה לא תוסיף קום וגו'. ועם כל דא, האי רישא מדבר לזנבא ונטיר ליה, כד"א שמוני נוטרה את הפרמים, אלן עמין עעכו"ם, דאינון זנבא. אתא רבי יהודה ונשיק ידוי, אמר אלמלי לא שאילנא מלה בעלמא, אלא דשאילנא דא ורווחנא ליה, די לי. דהשתא דענא עמין עכו"ם, ושולטנותא דלהון הוה מתדבר. ופאה חולקהון דישראל, דעלייהו כתיב, כי יעקב בחר לו זה וגו'.

(גב) א"ל רבי אלעזר, מהו לסגולתו. א"ל, תלת אבהן אלן אקרון סגולה, בין לעילא בין לתתא, פגוונא דא כהנים לויים וישראלים, וכלא חד. ואלן סגולתו

חלופי גרמאות

צ מוסיף השתא כהאי גוונא. ק מוסיף איהו בדינא. ר מוסיף וסליק זנבא כדן זנבא. ש סליק. ת ל"ג מן אוף עד מאן. א דאסתליק. ב מוסיף דאתכפיה לתתא מיר ויהי למטה ילך. ה השתא. ו ונטיל. ז דעמין; דשאר עמין.

מפורת הזהר

(י ירמיה מו) (ט) (עמוס ה) ויהי קפר צ"ה (ו) (שיר א) תזריע כא צ"כ ז"ח פו ט"א שמ"ז (9) (תהלים קלה) נח מז צ"ב. בכפו. ג מוסיף מדבר ליה. ד ל"ג קולה כנחש

דרך אמת ון מי מנהיגו לזנב.

הסולם

מאמר

בידך אפקיד רוחי

(מ"ו) של המלכות, עולים למעלה ושולטים ומכים והראש כפוף לעפר. כש"א נפלה לא תוסיף קום וגו'. ועם כל זה, הראש מנהיג את הזנב, ושומר אותו, כש"א, שמוני נוטרה את הכרמים, שהם עמים העכו"ם שהם בזנב. בא ר' יהודה ונשיק ידיו. אמר, אם לא הייתי שואל דבר בעולם, אלא מה ששאלתי זה, והרוחתי אותו, די לי. כי עתה ידעתי בחינת עמים העכו"ם, ואיך מתנהגת השליטה שלהם. אשרי חלקם של ישראל, שעליהם כתוב, כי יעקב בחר לו זה ישראל לסגולתו.

(ג) בכה ר' אלעזר וכו': בכה ר"א, פתח ואמר, קולה כנחש ילך וגו'. כי עתה שישראל הם בגלות, ודאי שהמלכות הולכת כנחש, כי דרך הנחש הוא, כשהוא כופף ראשו לעפר, הוא מעלה זנבו, והזנב שולט ומכה כל אלו הנמצאים לפניו. אף כך עתה כשישראל הם בגלות, עושה המלכות ג"כ כאפן הזה של הנחש, שהראש כפוף לעפר, והזנב, דהיינו המדרגה התחתונה הנ"ל, שולט. מי עשה שהזנב יתעלה למעלה וישלוט ויכה, הוא הראש שנתכופף למטה. ועם כל זה, מי מנהיג את הזנב, ומי מסיע את הזנב לנסיעותיו, הוא הראש הזה, אע"פ שהוא כפוף לעפר, הוא מנהיג נסיעותיו של הזנב. משום זה אוה"כ, קולה כנחש ילך.

(גא) והשתא שאר עמין וכו': ועתה שאר העמים שהם נאחזים בזנב (כנ"ל אות

(דפוי דף ק"ט ע"ב) *תוספת ביאור בתע"ס חלק טז עמ' ביכה אות רנח סגולתו

במדבר יב
שֶׁל קב"ה לְעֵילָא, וְסִגּוּלְתּוֹ לְתַתָּא, וְדָא הוּא דְכְּתִיב ^ז וְהֵייתֶם לִי סִגּוּלָה מִכָּל הָעַמִּים.
נג ^ח וְנִסְעֵ אֵהָל מוֹעֵד מִחֲנֵה הַלְוִיִּם וְגו'. לְכַתֵּר מַה פְּתִיב, וְנִסְעֵ דְגַל מִחֲנֵה אֲפָרַיִם לְצַבָּאוֹתֶם יְמָה. הֵינּוּ שְׂכִינָה שְׂרוּיָה בְּמַעְרֵב, וְאִוְקְמוּהָ. פְּתִיב ^ח וַיְבָרְכֶם בְּיוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר וְגו'. וַיֵּשֶׁם אֶת אֲפָרַיִם וְגו'. בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סְבָא. מֵאֵי קַמ"ל.
נד אֵלָא בְּךָ יִתְבָּרַךְ יִשְׂרָאֵל לֹא פְתִיב, אוּ בְךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל, מַהוּ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל. אֵלָא, יִשְׂרָאֵל קְדִישָׁא לֹא יִבְרַךְ ^ח לְעֵלְמָא, אֵלָא בְךָ, דְאַנְתָּ בְּמַעְרֵב. וְכְתִיב ^ט אֲנִי אֶל שְׂדֵי פְרָה וְרָבָה. אוֹלִיפְנָא דְחֻמָּא עֲמִיָּה שְׂכִינְתָא, וְכִדִּין אָמַר בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר. בְּךָ יִבְרַךְ לְעֵלְמָא.
נה וְהֵאִיךְ חֻמָּא, וְהִפְתִּיב ^י וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל כְּבָדוּ מִזֹּקֵן וְגו'. אֵלָא שְׁפַל אֶת יָדָיו כְּתִיב. מֵאֵי שְׁפַל. אֵלָא יְמִינָא תְּוָה זְקִיף, וְסִטֵּי לִיָּה שְׂכִינְתָא כְּלַפֵּי אֲפָרַיִם, וְאַרְחַ רִיחָא דְשְׂכִינְתָא עַל רִישָׁיָה, כִּדִּין אָמַר בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל. וְחֻמָּא דְאִיהוּ לְמַעְרֵב.
נו וְדָאֵי שְׂכִינְתָא בְּמַעְרֵב, וְהָא אוֹקִימְנָא בְּגִין דְלִתְהוּי בֵּין צְפוֹן לְדָרוֹם,

חלופי גרמאות
ח עלמא.

מסורת הזהר

צ (שמות יט) בא נ צ"נ. ק (במדבר ב). ד (בראשית מח) שמות מד צ"צ. ו (שם לה). ט (שם מח) ויחי קטו צ"א.

הסולם

מסתו של שלמה בין צפון לדרום

בך יתברך לא כתוב, או בך יבורך ישראל, מהו יברך ישראל, שהוא לאחדים. אלא פירושו, ישראל הקדוש, שהוא ז"א, לא יברך לעולם אלא בך, באפריים, שאתה במערב, שהוא השכינה. וכתוב, אני אל שדי פרה ורבה. הרי שהברכה היא בשכינה שנקראת אל שדי (כנ"ל אות מ"ט) ולמדנו שראה עמו השכינה, ואז אמר, בך יברך ישראל לאמר. שפירושו בך, בהשכינה, יברך לעולם.

נה והאיך חמא והכתיב וכו': שואל, ואיך ראה, השכינה, והרי כתוב, ועיני ישראל כבדו מזוקן וגו'. הרומו גם לעינים הרוחניות, ומשיב, אלא שכל את ידיו כתוב, מהו שכל. ומשיב, אלא יד ימין היתה זקופה כנגד אפריים, ונטתה השכינה כלפי אפריים, וישראל הריח ריח השכינה על ראשו, או אמר בך יברך ישראל, וראה שהיא במערב. כלומר, שלא דאה בבחינת העינים, אלא שראה בבחינת הדיח, שפירושו ממטה למעלה.

נו ודאי שכינתא במערב וכו': ודאי הוא שהשכינה במערב, והעמדנו שהיא כדי שתהיה

מאמר

סגולתו של הקב"ה למעלה, וסגולתו של הקב"ה למטה, וזהו שכתוב, והייתם לי סגולה מכל העמים, דהיינו מפני שיש בהם כהנים לויים ישראלים הנקראים סגולה. פירוש עיקר ההפרש מישראל לעמים הוא מפני שהעמים דבוקים בקו שמאל בלבד בלי ימין. וישראל דבוקים בג' קוין. שה"ס חג"ת. ומשום זה הם סגולה מכל העמים. כי יחוד ג' קוין נקראים סגולה.

מאמר מסתו של שלמה בין צפון לדרום

נג ונסע אהל מועד מחנה הלויים וגו': ואחר זה, מה כתוב, ונסע דגל מחנה אפרים לצבאותם ימה. היינו השכינה השרויה במערב, והעמידה, לעיל (באות ל"א) שאפריים שנסע במערב ה"ס המלכות, וע"כ נסע אחר דגל מחנה ראובן שהוא בדרום שהוא חסד. וכו'. ע"ש. כתוב, ויברכם ביום ההוא לאמר, בך יברך ישראל. שואל, לאמר וגו' וישם את אפריים וגו'. בך יברך ישראל, הוא ישראל סבא. שואל מה מלמדנו בזה.

נד אלא בך יתברך וכו': ומשיב, אלא,

(דפוי"ד דף ק"ט ע"ב)

במדבר

כ

וּלְאַתְחַבְּרָא בְּגוּפָא, וּלְמַהוּי בְּזוּוּגָא חַד. וְצִפּוֹן מְקַבְּלָא לָהּ תַּחְתּוֹת רִישָׁא, וְדָרוֹם
מְחַבְּקָא לָהּ, הַה"ד^א שְׁמַאלוֹ תַּחַת לְרֵאשִׁי וַיְמִינוּ תַּחֲבַקְנִי. וְהָא אוֹקִימְנָא
וַדְּאִי, מִטְתּוֹ שְׁלִשְׁמָה בֵּין צִפּוֹן לְדָרוֹם, וּלְאַתְחַבְּרָא בְּגוּפָא, וּכְדִין פְּלִלָּא חַד
לְאַתְבְּרָכָא עֲלֵמָא. תְּנִן, כֹּל הָאוּמֵר תְּהִלָּה לְדוֹד ג'פּ בְּכָל יוֹמָא, מוֹבְטַח לוֹ שֶׁהוּא
בֵּן הַעוֹה"ב, * וְהָא אוֹקִימְנָא בְּגִין לְזוּוּגָא לָהּ לְהָאִי תְּהִלָּה, וּלְאַשְׁתַּפְּחָא כּ בְּכָל
יוֹמָא בֵּין צִפּוֹן לְדָרוֹם.

נז) אֲתִי בַר נֶשׁ בְּצַפְרָא, מְקַבֵּל עֲלֵיהּ עוֹל מַלְכוּת שְׁמַיִם יְבֵאִינוּן תּוֹשְׁבַתְנָן
דְּקָאמֵר תְּהִלָּה לְדוֹד, וְכִלְהוּ הַלְלוּיָהּ דְּאִינוּן סְדוּרָא דְּעֵשְׂרָה תּוֹשְׁבַתְנָן, וְדְעֵשְׂרָה
כְּתָרִין קְדִישִׁין דְּשָׂמָא קְדִישָׁא. וּבְגִין כְּפֵי עֵשְׂרָה אִינוּן הַלְלוּיָהּ. לְכַתֵּר סִיִּים בְּעֵשְׂרָה
תּוֹשְׁבַתְנָן, דְּאִינוּן א הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקִדְשׁוֹ וְגו'. הַלְלוּהוּ וְגו'. מֵאֵן אִינוּן עֵשְׂרָה
הַלְלוּיָהּ, וְהָא תְּמַשָּׁה אִינוּן. אֵלָּא שְׂרִי שְׁבַתָּא בְּהַלְלוּיָהּ, וְסִיִּים בְּהַלְלוּיָהּ.

נח) לְכַתֵּר עֲלֵיָא דְּסְדוּר שְׁבַתָּא, בְּאֹז יִשִׁיר מְשָׁה, דְּאִית בֵּיהּ פְּלָא. וּבְדָא
מְקַבֵּל עֲלֵיהּ עוֹל מַלְכוּתָא קְדִישָׁא. לְכַתֵּר אֲשֵׁרִי לָהּ בַּחֲסֵד, בְּסִימָא דְּצִלוֹתָא,
לְאַתְקַדְשָׁא בֵּיהּ. לְכַתֵּר בְּצִלוֹתָא דְּמִנְחָה דְּגִבּוּרָה תְּלִיָא, וְדִינָא שְׂאֲרֵי. אֲשַׁתְּכַח
בְּכָל יוֹמָא * דָּא מְטָה דְּאַתְיָהִיבַת בֵּין צִפּוֹן לְדָרוֹם. לְאַתְחַבְּרָא בְּזוּוּגָא דָּא בְּגוּפָא

חלופי גרמאות

מסורת הזהר

א) (שיר ב) ב"א רלה צ"א. ב) (תהלים קנ) פקודי עב ט ל"ג מובטח לו שהוא בן העולם הבא. י ל"ג להאי תהלה. כ ל"ג בכל יומא. ל מוסיף כמה דאתמר מסדר שבחא באינון. מ מוסיף עם תהלה. נ דרומא; ורחא. ס הא; ז ל"ג דא מטה.

דרך אמת זן עשר ספירות הנקראים כתרם קדושים.

הסולם

מאמר

מטתו שלשלמה בין צפון לדרום
שאומר, דהיינו, תהלה לדוד וכל אלו הללויה, שהם סדר של עשר תשבתות, של עשר ספירות הקדושות של השם הקדוש. ומשום זה יש עשר פעם הללויה. ואח"כ מסיים בעשר תשבתות, שהם, הללויה הללו אל בקדשו וגו' הללוהו וגו'. שואל, איפה הם עשרה הללויה, והרי רק חמשה הם. כי אין דק ה' מזמורים שמתחילים בהללויה. ומשיב, אלא כל תשכחה מתחילה בהללויה ומסתיימת בהללויה. והם עשרה.

נח) לְכַתֵּר עֲלֵיָא דְּסְדוּר וכו': ואח"כ ערך סדור השבת של אז ישיר משה, שיש בו הכל. ובוה מקבל עליו עול מלכות הקדוש. אח"כ משרה אותה בחסד, עם סיום התפלה, שתתקדש בו. כי תפלת שחרית היא כנגד אברהם שהוא חסד, וקו ימין. ואח"כ בתפלת המנחה תלויה הגבורה והדין שורה. שהוא כנגד יצחק שהוא גבורה וקו שמאל. נמצא מטה זו, שהיא מלכות, נתונה בכל יום בין צפון לדרום, בין תפלת שחרית שה"ס דרום לבין

שתהיה בין צפון ודרום, כי המערב הוא בין צפון לדרום, ותתחבר בהגוף, שה"ס ז"א שנקרא גוף, שפירושו ז"ט תחתונות, ולהיות עמו בזווג אחר, והצפון שהוא קו שמאל דז"א, מקבל אותה תחת ראשה, והדרום, שהוא קו ימין דז"א, מחבק אותה. ז"ש שמאלו תחת לראשי, שמן השמאל שה"ס הארת החכמה שבו, מקבלת ג"ר שנקרא ראש. וימינו תחבקני, ומן הימין, שה"ס חסדים מקבלת הארת ז"ת שלה שנקראות גוף. והעמדנו, ודאי שמטתו שלשלמה, שה"ס המלכות הנקראת מטה (כנ"ל באות ל"ז) היא בין צפון לדרום. שהם חסד וגבורה, כדי שתתחבר בגוף, שהוא ת"ת, ואז הם כלל אחד שיתברך העולם. למדנו כל האומר תהלה לדוד ג' פעמים בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא. והעמדנו, שפירושו הוא, דהיינו שמוזוג תהלה זו, שהיא המלכות, שתמצא, עם ז"א, בכל יום בין צפון לדרום.

נז) אֲתִי בַר נֶשׁ וכו': בא אדם בבוקר, מקבל עליו עול מלכות שמים באלו התשבתות (דפו"י דף ק"ט ע"ב *) דף ק"כ ע"א)

כא

במדבר

בַּדָּקָא יָאוּת. וּמֵאֵן דְּמִסְדֵּר ׀ וּמִתְחַבֵּר לָהּ בְּכָל יוֹמָא כְּהַאי 9 גְּוֹנָא, וְדַאי הוּא בְּן הַעוּה"ב.

נט בְּגִין כַּךְ הָאֵי דְגַל מִתְנַה אֶפְרַיִם יָמָה, וְאִיהוּ בֵּין צְפוֹן לְדְרוּם. דְּרוּם רְאוּבֵן מִן סֵטְרָא חַד, דְּכִתִּיב דְּגַל מִתְנַה רְאוּבֵן תִּימְנָה. צְפוֹן דִּן מִסְטְרָא אַחְרָא, דְּכִתִּיב דְּגַל מִתְנַה דִּן צְפוֹנָה. אֶפְרַיִם, בֵּין דָּא לְדָא. אֲשַׁתְּכַח מְעַרְב דְּאִיהוּ אֶפְרַיִם, בֵּין צְפוֹן לְדְרוּם, כְּלָא כְּגוֹנָא דְלַעֲיָלָא.

ס רְזָא לִיתְבִּי דְרוּמָא 9 אַחוּנָא. וְהָכִי שְׂדֵר 10 לֹון 11 אַחוּנָא, 12 מְסִדְרִי 13 בּוּצְיִנִין בְּרִזִין קְטִירִין, דְּכַעֲיְתוּ לִיחְדָּא יַחְדָּא 14 בְּטוּפְסָרָא דְקֵטְרָא עֲלָאָה, קְבִילוּ עֲלֵיכוּ עוֹל מְלִכוּתָא קְדִישָׁא בְּכָל יוֹמָא בְּקַדְמִיתָא, וּבְדָא תַעֲלוּן 15 בְּקִשׁוּרָא קְדִישָׁא דְדְרוּם, וְאַסְתְּרוּ סֵטְרֵי עֲלֵמָא, עַד דְּמִתְקַשְׁרֵן בְּקִטְוִרָא תְדָא, וּבְדְרוּם 16 תְּקִיעוּ דוּכְתָא, וְתַמְזֵן תְּשְׁרוּן.

סא ר' אֶלְעָזָר שְׂאִיל לַר"ש אָבוּי, א"ל, סִימְנָא לְזוּוּגָא דִּיחְוּדָא מִנִּין. א"ל בְּרִי, אַע"ג דְּאוּקִימְנָא מְלִין לְכָל סֵטְר וּסֵטְר, וְאַתְבְּדְרוּ הֵכָא מְלָה וְהֵכָא מְלָה סִימְנָא דָּא נְקוּט בִּידָךְ, וְהָכִי הוּא, כְּעִין סִתְרָא דְּמִדְבַּחָא, דְּתַנֵּן, וּבָא לֹו לְקַרְנֵן דְּרוּמִית מְזַרְחִית, מְזַרְחִית צְפוֹנִית, צְפוֹנִית מְעַרְבִית, מְעַרְבִית דְּרוּמִית. א"ל וְהָא לָא יָכִיל עַד דְּמִקְבֵּל עֲלֵיהּ ב"ג עוֹל מְלִכוּתָא קְדִישָׁא בְּקַדְמִיתָא, וְיָהִיב עֲלֵיהּ עוֹל דָּא, וְאַתְּ אִמְרַת דְּיִתִּי לְדְרוּם בְּקַדְמִיתָא.

חלופי גרסאות

ע ל"ג ומחבר. פ מוסיף גוונא דמסדר. צ אחינו; אחר"ט; אחר. ק ל"ו אחוט; אחינו. ט מסטרא; טסטירא. ת דבוצינין; דבוסינין. א בקטורא; בקיסטרא. ב תקיפו.

דרך אמת [ח] סוד זה הוא בין יושבי דרום, ועיין ביאור מאמר זה בפרדס בשער ופרק הזכור. טן בדפוס וציור קשר העליון אשר באצילות.

מאמר	הסולם	ממתנו שלשמה בין צפון לדרום
לבין תפלת מנחה שה"ס צפון. שתתחבר בזווג הזה בגוף שהוא ז"א, קו האמצעי. כראוי. ומי שמסדר ומחבר המלכות בכל יום באפן הזה, ודאי הוא בן עולם הבא. כלומר שע"ז אמרו כל האומר תהלה לדוד בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא (כנ"ל אות נ"ו).	נט בְּגִין כַּךְ הָאֵי וכו': ומשום זה, דגל מתנה אפרים הוא ימה, במערב, והוא בין צפון לדרום, דרום הוא ראובן, הוא מצד אחד, שכתוב, דגל מתנה ראובן תימנה, צפון הוא דן מצד האחר, שכתוב, דגל מתנה דן צפונה. אפרים, בין זה לזה, כי ראובן שהוא דרום, לפניו, ודן, שהוא צפון, לאחוריו, נמצא המערב שהוא אפרים, שהוא בין צפון לדרום, הכל כעין המלכות שלמעלה.	מאמר סימנא דחודא סא ר' אֶלְעָזָר שְׂאִיל וכו' ר"א שאל את ר"ש אביו, אמר לו, סימן לזווג היחוד, כדי שלא נטעה, מאין, אמר לו, בני, אע"פ שהעמדנו דברים לכל צד וצד, ונתפורו הדברים, דבר כאן, ודבר כאן, סימן זה החזק ביך, וכך הוא, כעין סיבוב המזבח, שלמדנו, ובא לו לקרן דרומית מזרחית, מזרחית צפונית, צפונית

כב

במדבר

כב א"ל, כִּלְאָה הָאֵל אֲמִינָא לָךְ, יִדְהָא וּבָא לֹו לְקַרְנִי, יִאֲמִינָא בְּקַדְמִיתָא, וְהָא יִדְעָתָא יִרְזָא דְקַרְנִי, וְדָא הוּא עוֹל מַלְכוּתָא קְדִישָׁא. לְבַתֵּר דְרוּמִית מְזַרְחִית, דְתַמְנָן הוּא אֵילְנָא דְחַיִּי. וְדָא לְאִזְדוּוּנָא לִיה בְּמִזְרַח דְאִיהוּ אָבָא עֲלָאָה. דְהָא בִּין מַסְטְרָא דְאָבָא קָא אֲתִי. וּבְגִין כְּה, מְדְרוּם לְמִזְרַח, דְתוּקְפָא דְדְרוּם בְּמִזְרַח הוּא, וּבְעֵי לְאִתְקַשְׂרָא כְּתָדָא, דְרוּם בְּמִזְרַח.

כג וּמִזְרַח דְאִתְקַשְׂרָא יִבְצָפוֹן, בְּגִין דְהָאֵי אֲשֵׁלִים יִוּמְלִי נְחֻלִין וּמְבוּעֵין, וְע"ד מְזַרְחִית צְפוֹנִית, אֵלִין אָבָא וְאִמָּא דְלָא מִתְפָּרְשֵׁן לְעֲלָמִין, וְהָא אוּקְיָמָנָא. וּמָה דְאִתְמַר צְפוֹנִית, דְאִיהוּ טְמִירָא עֲלָאָה, וּמַסְטְרָא דִילָהּ נְפִיק צְפוֹן, וְדִינִין מַסְטְרָא דִילָהּ מִתְעָרִין, אַע"ג דְהָאֵי רַחֲמֵי וְחִידוֹ. וְהָא אוּקְיָמָנָא. וְכֵד אִיהִי נְפִיקָתָא, צְפוֹן נְפִיקָתָא בֵּיה, דְאִיהוּ אֲתְפָּלִיל וְאִתְקַשְׂרָא בְּדְרוּם.

כד לְבַתֵּר צְפוֹנִית מְעַרְבִית, יִדְהָא מַסְטְרָא דְאָבָא נְפִיק בִּין, וּמַסְטְרָא דְאִמָּא נְפִיקָתָא בֵּת. וּבְגִין כְּה צְפוֹנִית מְעַרְבִית, וְדָא הוּא קַרְנִי דְקַדְמִיתָא, דְהִשְׁתָּא אִתְקַשְׂרָא

חלופי גרסאות

ג ל"ג הא. ד ל"ג אמינא. ה ל"ג רזא דקרני. ו מוסיף בצפון כד"א וצפונך תמלא בטנס. ז ומטי. ח ואקשיר. ט דהאי.

סימנא דיהודא

הסולם

מאמר

שהוא דעת הנגלה והת"ת, וע"כ צריך ליחד מזרחית צפונית, דהיינו לקשר המזרח בבינה, ואלו מזרח וצפון, הם אבא ואמא שאינם מתפרשים לעולם, כי מזרח הוא דעת דאבא עלאה, שה"ס או"א עלאין. והדעת דאבא עלאה מתדבקת בדעת דאמא עלאה ובקו שמאל המתגלה בה שנקרא צפון (כמ"ש שם). וכבר העמדנו. ומה שנאמר בה, באמא עלאה, צפונית, הוא משום שהיא צפונה העליונה, ומן הצד שלה יוצא הצפון שהוא קו שמאל. כי מצד אבא הצפון נסתר ונעלם (כמ"ש שם) והדינים מתעוררים מן הצד שלה, אע"פ שהיא רחמים ושמחה. וכבר העמדנו. וכשהיא אמא, יוצאת, הצפון יוצא בה, שממנה הצפון מתגלה. כי הוא, אבא, נכלל ונקשר בדרום. והצפון נעלם בו (כמ"ש כל זה היטב בהסולם אות ל"ו).

צפונית מערבית, מערבית דרומית. כמ"ש לפנינו. אמר לו, והרי אינו יכול לעשות כלום עד שמקבל אדם עליו עול מלכות הקדושה בתחילה, ונותן על עצמו עול הזה, ואתה אמרת, שיבא לדרום תחילה, שהוא חסד.

כב א"ל כִּלְאָה הָא אֲמִינָא וְכֵן: אִמֵּר לֹו, הָרִי אִמְרִיתִי לָךְ הַכֹּל. כִּי וּבָא לֹו לְקַרְנִי, אִמְרִיתִי בְּתַחֲלִילָהּ, וְהָרִי יִדְעָתָא סוּד הַקַּרְנִי, שֶׁהוּא מַלְכוּת, וְזֶה הוּא עוֹל מַלְכוּת הַקְּדוּשָׁה. וְאִתְקַשְׂרָא דְרוּמִית מְזַרְחִית, שִׁיקְשֵׁר הַדְרוּם שֶׁהוּא חֶסֶד, בְּמִזְרַח שֶׁהוּא ת"ת, קוֹ הָאֲמִצְעֵי, כִּי שֵׁם בְּמִזְרַח הוּא עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא ת"ת, וְזֶה לְזוּנֵג אוֹתוֹ, אֵת הַדְרוּם, בְּמִזְרַח, שֶׁהוּא אָבָא עֲלָאָה, דִּהֵיִינוּ חֲכָמָה, הַנְּקֻרָא אוּ"א עֲלָאִין, כִּי בֵּן, שֶׁהוּא ת"ת, מְצַד אָבָא בָּא, שְׁשׁוּרֵשׁ ת"ת הוּא בְּדַעַת הַנְּעִלִם שֶׁל אוּ"א עֲלָאִין וּמִשׁוּם זֶה יִיחַד מְדְרוּם לְמִזְרַח, כִּי חִיזוּקוֹ שֶׁל דְרוּם בְּמִזְרַח הוּא, דִּהֵיִינוּ בְּדַעַת הַנְּעִלִם שֶׁל אוּ"א, שֶׁהוּא שִׁירוּתָא דְמִזְרַח וְע"כ צָרִיךְ שִׁיתְקַשְׂרוּ יַחַד דְרוּם וּמִזְרַח (כְּמ"ש לְעִיל אוֹת ל"ו בְּהַסּוּלָם, ע"ש כֹּל הַהַמְשָׁךְ).

כד לְבַתֵּר צְפוֹנִית מְעַרְבִית וְכֵן: וְאִתְקַשְׂרָא יִבְא לְקוֹן צְפוֹנִית מְעַרְבִית. כִּי מְצַד אָבָא יוֹצֵא הַבֵּן, שֶׁהוּא ת"ת, מִזְרַח. וּמְצַד אִמָּא, שֶׁהוּא צְפוֹן יוֹצֵאת הַבֵּת, שֶׁהוּא מַלְכוּת, מְעַרְבִית. וּמִשׁוּם זֶה צְפוֹנִית מְעַרְבִית, מְצַפוֹן שֶׁהוּא אִמָּא לְמַעַרְבִית שֶׁהוּא מַלְכוּת. וְזוֹ הִיא קַרְנִי שֶׁבְּתַחֲלִילָהּ, שֶׁקוֹן ה"ס מַלְכוּת, שְׁצָרִיךְ לְקַבֵּל עֲלָיו מְקוּדָם כֹּל (כְּנִיל בְּאוֹת ס"ב) וְעַתָּה הִיא נִקְשֶׁרֶת בְּצַפוֹן סָתֵם, דִּהֵיִינוּ בְּאִמָּא וּבְקוֹ שְׁמָאֵל, וְלֹאֲחִ"כ צָרִיךְ לְקַשֵּׁר

כג וּמִזְרַח דְאִתְקַשְׂרָא בְּצַפוֹן וְכֵן: וּמִזְרַח הַמִּתְקַשֵּׁר בְּצַפוֹן, שֶׁהוּא בְּאִמָּא, שֶׁהוּא בֵּינָה הַנְּקֻדָּת יִשׁוּרֵי שְׁמִמְנָה נִמְשָׁךְ צְפוֹן שֶׁהוּא קוֹ שְׁמָאֵל, מִשׁוּם שֶׁזֶה, דִּהֵיִינוּ בֵּינָה, מְשֻׁלֵּם וּמְמַלָּא הַנְּחִלִים וְהַמְבוּעִים שֶׁל מִזְרַח, (דְּפוּרֵי דָף ק"כ ע"א)

כג

במדבר

בצפון סתם. לכתר בעי לקשרא ליה בדרום, דתמן הוא קשורא דכלא, וגופא ביה אשתכח, וע"ד מערבית דרומית.

סה אשתכח האי קרן ג' זמנין, חד לקבלא ליה בר נש בקדמיתא, ולכתר ליה הכי לקשרא ליה בתרי דרועי, לאתחברא בגופא, ולמהוי פלא חד. ודא הוא סדורא דיתודא שלים. וכל סטר וסטר ביה הוא קשורא דאתחזי ליה, ולא יחליף סטר אחר אחרא דלא איתחזי ליה, בגין דלא יתענש. מאן דעביד יתודא דא פדקא חזי כמה דאמינא, ופאה תולקיה בהאי עלמא ובצלמא דאתי, דהא ידע לסדרא שבחא דמאריה, ויתודא דמאריה, ולא עוד אלא דקב"ה משתבח ביה. עליה פתיב ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

סו ר' שמעון פתח לדרוד אליך וי נפשי אשא אליה בך בטחתי וגו', מאי קא חמא דוד לסדרא האי שבחא הכי. וכלהו שבחי דאינון באלפא ביתא בלהו שלמין, והאי חסרא דלא אית ביה ו'. ויאמאי סדורא דא למנפל על אנפין.

סז אלא רזא עלאה הוא, גניז בין חברייה. בשעתא דליליא עאל, ויילנא תפאה דתליליא ביה מותא פריש ענפוי ומכסאי לכלא. וע"ד אתחשף. וכל בני עלמא טעמין טעמא דמותא, ואקדים בר נש ויהיב ליה פקדונא דנפשיה, ואפקדיה בידיה בפקדונא. ובגין דנטיל לון בפקדונא, תב פקדונא למאריה בשעתא דאתי צפרא. פד אתי צפרא ותב לגביה פקדוניה, בעי לברכא ליה לקב"ה, דאיהו מהימנא עלאה.

חלופי גרמאות

מסורת הזהר

ג) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר. ד) (תהלים כה) לך פז י' ליה. כ מוסיף מורחית מערבית. ל תרי. ו ליה. ו לקבלא. ו ולאחלף. ע מוסיף ת"ח רזא. פ מוסיף ושלטא אילנא. צ"א.

דרך אמת ו' ולמה סדרה חכמים לומר מזמור לרוד אליך וי נפשי אשא בנפילת אפים ותירץ אלא ת"ח כו'.

הסולם

מאמר

ותוד אדוננו. ולא עוד, אלא שהקב"ה משתבח בו. עליו כתוב, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

סו ר"ש פתח וכו': ר' שמעון פתח, לדרוד אליך ה' נפשי אשא אלקי בך בטחתי וגו'. שואל, מה ראה דוד לסדר שבת זה כך, שכל השבחים שהם בסדר אלף בית כולם שלמים, וזה חסר, שאין בו ו'. ולמה הוא סדר זה, לנפילת אפים.

סז אלא רזא עלאה וכו': ומשיב אלא סוד עליון הוא גנוז בין החברים. בשעה שנכנס הלילה, אילן התחנות שהמות תלוי בו, שהוא מלכות מצד הדיון, פורש ענפיו ומכסה הכל. וע"כ, נעשה חשך, וכל בני העולם טועמים טעם המות. ואדם מקדים עצמו ונותן לו פקדון נפשו, ומפקידה בידו בפקדון. למשך זמן הלילה, שיחזירה לאור הבקר. ומשום שלקח הנפש

לקשר אותה בדרום, שהוא חסד, וקו ימין, ששם הוא קשר הכל, והגוף, שהוא ז"א, נמצא בו, כי ז"א נמשך מאבא כנ"ל, וע"כ הוא נכלל כולו בדרום כמו אבא, והצפון נעלם בו. וע"כ מערבית דרומית.

סה אשתכח האי קרן וכו': ונמצאת קרן זו הרוחצת על מלכות ג' פעמים, אחד הוא, שהאדם צריך לקבל עליו תחילה (כנ"ל) אות ס"ב) והקורן שלאחר כך, הוא לקשר המלכות בכ' זרועות, שהם דרום וצפון, ימין ושמאל, להתחבר בגוף, שהוא ת"ת קו האמצעי, ושיהיה הכל אחד. וזה הוא הסדר של יתוד השלם, וכל צד וצד ייחד בקשר ההוא הראוי לו, ולא יחליף צד בצד אחר שאינו ראוי לו, כדי שלא יענש מי שעושה יתוד הזה כראוי כמו שאמרת, אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא, להיותו יודע לסדר שבתו של אדוננו (דפוי" דף ק"כ ע"א * דף ק"כ ע"ב)

כד

במדבר

סח לְבַתֵּר דְקָם, עָאֵל לְבִי פְּנִישְׁתָּא, מַעְטֵר בְּטוֹטְפִי. אֲתַכְּסִי בְּכִסּוּי דְצִיצִית.
עָאֵל וּמְדַפֵּי גְרַמְיָה בְּקוֹרְבָנִין בְּקַדְמִיתָא. לְבַתֵּר קָבִיל עָלֶיהָ עוֹל מְלֻכּוּתָא בְּסִדּוּרָא
דְשִׁבְחֵי דְדוּד, דְּאֵינוּן סִדּוּרָא דְעוֹל מְלֻכּוּתָא. וּבְסִדּוּרָא דְשִׁבְחָא דָּא, אֲשֶׁרָא
עָלֶיהָ הָהוּא עוֹל. לְבַתֵּר סִדּוּרָא דְצִלוּתָא וּדְמִיוּשָׁב, וּצִלוּתָא דְמַעוּמְד, לְקַשְׂרָא
לוֹן פְּתָדָא.

סט ת"ח רְזָא דְמַלְאָה אַע"ג דְצִלוּתָא תְּלִיָא בְּמַלּוּלָא וּדְבוּרָא דְפּוּמָא, כְּלָא
תְּלִיָא בְּעַקְרָא וּדְעוּבָדָא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר בְּדְבוּרָא וּבְמַלּוּלָא דְפּוּמָא. מֵאֵן
עוּבָדָא, אֲלָא הָהוּא עוּבָדָא דְעָבִיד בְּרַ נֶשׁ בְּקַדְמִיתָא, פְּגוּוּנָא דְצִלוּתָא הוּא, וְלֹא
יְצִלִי בְּרַ נֶשׁ צִלוּתָא, עַד דִּיתְחַזִּי עוּבָדָא בְּקַדְמִיתָא פְּגוּוּנָא דְצִלוּתָא.

ע עוּבָדָא דְקַדְמִיתָא בְּשַׁעְתָּא דְכַר נֶשׁ קְאִים, בְּעֵי לְדַפְּאָה גְרַמְיָה
בְּקַדְמִיתָא. וּלְבַתֵּר יִקְבַּל עָלֶיהָ הָאֵי עוֹל, לְפָרְשָׁא עַל רִישֵׁיהָ פְּרִישׁוֹ דְמַצְוָה. לְבַתֵּר
יִתְקַשֵּׁר קַשְׁוּרָא דִּיחּוּדָא דְאֵינוּן תְּפִלִּין, תְּפִלָּה שְׁל רֹאשׁ, וְשֵׁל יָד. וְלֹאֲתַקְנָא לוֹן
בְּקַשְׁוּרָא תְּדָא בְּשַׁמְאֵלָא, וְעַל לְבָא, כְּמָה דְאוּקִימָנָא שְׁמַאלוֹ תַּחַת לְרֹאשֵׁי
וְגו'. וְכַתִּיב וְשִׁמְנֵי כַּחֲתוּם עַל לֶבָד כַּחֲתוּם עַל זְרוּעֶךָ. וְהָא אוּקִימָנָא.
וְדָא הוּא עוּבָדָא בְּקַדְמִיתָא.

עא לְבַתֵּר בְּשַׁעְתָּא דְב"נ עָאֵל לְבִי פְּנִישְׁתָּא, יְדִפֵּי גְרַמְיָה בְּקַדְמִיתָא,
בְּקַרְבָּנִין, בְּמַלּוּלָא דְפּוּמָא. לְבַתֵּר יִקְבַּל עָלֶיהָ הָאֵי עוֹל מְלֻכּוּתָא, לְפָרְשָׁא עַל יְרִישֵׁיהָ

מפורת הזהר

חלופי גרמאות

ה (שיר ב) לעיל אות נו צ"א. ו (שם ח) ויחי רלב
צ וסדורא. ק אשרי ליה. ו ל"ג דמיושב וצלותא דמעומד.
ש בעובדא. ת בגויה. א בקדמיתא עובדא. ב ל"ג בעי.
ג מוסיף מהו תפלין תפלה. ד ל"ג לבתר. ה דכי. ו מוסיף רישיה פרישו דמצוה.

מאמר

הסולם

כוונת התפלה

הנפש בפקדון, חוזר הפקדון לבעליו בשעה
שבא הבוקר. וכשבא הבוקר, והפקדון חוזר אליו,
צריך לברך את הקב"ה, שהוא נאמן העליון.

סח לְבַתֵּר דְקָם עַא"ל וכו': אַחַר שְׁקָם
מִשְׁנֹתוֹ, נִכְנַס לְבֵית הַכְּנֶסֶת, מַעְטֵר עֲצֻמוֹ
בְּתַפְלִין. וּמִתְכַסֵּה בְּכִסּוּי שֶׁל צִיצִית, נִכְנַס
וּמִטְהַר עֲצֻמוֹ תַּחֲלִילָה בְּקַרְבְּנוֹת. לְאַחַר כֵּךְ מִקְבֵּל
עָלָיו עוֹל מְלֻכּוּת בְּסִדְרֵי הַשְּׂבָחִים שֶׁל דוּד, שֶׁהֵם
סִדְרֵי שֶׁל עוֹל מְלֻכּוּת, וּבְסִדְרֵי שְׂבָחִים זֶה, הוּא
מְשַׁרְהָ עָלָיו עוֹל הַהוּא. לְאַחַר כֵּךְ סִדְרֵי תַּפְלָה
דְּמִיוּשָׁב, שֶׁהֵיא כּוֹנֵג הַמְּלֻכּוּת. וּסְדֵר תַּפְלָה
דְּמַעוּמְד שֶׁהוּא כּוֹנֵג ז"א, לְקַשֵּׁר אוֹתָם, ז"א
וּמְלֻכּוּת, בִּיחָד.

סט ת"ח רְזָא דְמַלְאָה וכו': כוּא וְרֹאהָ,
סוּד הַדְּבֹר, אַע"פ שֶׁהַתַּפְּלָה תְּלוּיָה בְּדְבוּר,
וּבְדְבוּר הַפֶּה, הַכֹּל תְּלוּיָה בְּעֵיקַר בְּתַחֲלִילָה
כְּמַעֲשֵׂהָ, וְלֹאֲחִי"כ בְּדְבוּר, וּבְדְבוּר הַפֶּה. מֵהוּ

(דפוי' דף ק"כ ע"ב)
כך, בשעה שאדם נכנס לבית הכנסת, יטהר
עצמו

כה

במדבר

בשכחי דָּדוּד מִלְפָּא. כְּגוֹנוֹא דְעוֹבְדָא דְפָרִישׁ עַל רִישֵׁיהּ יִפְרִישׁוּ דְמַצְוֹת. וּלְכַתֵּר
" צְלוֹתָא דְמִיּוֹשֵׁב, לְקַבֵּל תְּפִלָּה שֶׁל יָד. לְכַתֵּר צְלוֹתָא דְמַעוּמָד, דְּהִיא לְקַבֵּל תְּפִלָּה
דְּרִישָׁא. וְדָא כְּגוֹנוֹא דְדָא. עוֹבְדָא כְּגוֹנוֹא דְדְבוּרָא. וְדָא כְּעוֹבְדָא וּמְלוּלָא תְּלִיָּא
צְלוֹתָא.

עב וְאִי פְּגִים עוֹבְדָא, מְלוּלָא לָא אֲשַׁכַּח אֲתֵר דְשָׂרְיָא בֵּיהּ, וְלָאוּ אִיהוּ צְלוֹתָא,
וְאֲתַפְּגִים הֵהוּא בְּרַ נֶשׁ לְעִילָא וְתַתָּא. " דְּבַעֲיָנָן לְאַחְזָא יְעוֹבְדָא, וְלִמְלָלָא מְלוּלָא
עֲלֵיהּ, וְדָא הוּא צְלוֹתָא שְׁלִים. וְוִי לִיהּ לְכַר נֶשׁ דְּפְגִים צְלוֹתִיהּ, פּוֹלְחָנָא דְמֵאֲרִיָּה.
עֲלֵיהּ פְּתִיב, " כִּי תְבוֹאוּ לְרָאוֹת פְּנֵי וָגו'. כִּגְם כִּי תִרְבוּ תְּפִלָּה אִינְיִי שׁוֹמֵעַ, דְּהֵא
כְּעוֹבְדָא וּכְמְלוּלָא תְּלִיָּא מְלַתָּא.

עג ת"ח, כִּיּוֹן דְּכַר נֶשׁ עֲבִיד צְלוֹתָא יִכְּגוֹנוֹא דָּא, כְּעוֹבְדָא וּכְמְלוּלָא, וְקָשִׁיר
קְשׁוּרָא דְיִיחּוּדָא, " אֲשַׁתְּכַח דְּעַל יְדֵיהּ מִתְּפָרְכֵן עֲלָאִין וְתַתָּאִין. כְּדִין כְּעִי לִיהּ לְכַר
נֶשׁ לְאַחְזָא גְרַמִּיָּה, בְּתֵר דְּסִיִּים צְלוֹתָא דְעַמִּידָה, כְּאֵלוּ אֲתַפְּטֵר מִן עֲלָמָא, דְּהֵא
אֲתַפְּרֵשׁ מִן אִילְנָא דְחַיִּי, וְכִנְיֵשׁ רַגְלֵי לְגַבֵּי הֵהוּא אִילְנָא דְמוֹתָא, דְּאֲהַדֵּר לִיהּ
פְּקוּדוֹנִיָּה. כּד"א " וַיֵּאֱסוֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה. דְּהֵא אוּדֵי חֲטָאוֹ, וְצִלֵּי עֲלִיָּהּ.
הַשְּׁתָּא כְּעִי לְאַתְּפַנְשָׁא לְגַבֵּי הֵהוּא אִילְנָא דְמוֹתָא, וְלִמְנַפֵּל, וְלִמָּא לְגַבִּיָּה
אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֲשָׁא. בְּקַדְמִיתָא, " הִיכְנָא לָךְ בְּפַקְדוֹנָא, הַשְּׁתָּא דְקָשִׁינָא יִיחּוּדָא,
וְעֲבִידָנָא עוֹבְדָא וּמְלוּלָא כְּדָקָא יְאוֹת, וְאוּדֵינָא עַל חֲטָאֵי, הֵא נַפְשִׁי מְסִידָנָא לָךְ
וְדָאִי.

חלוּפֵי גְרַמִּיָּה

ז ל"ג פרישו דמצוה. ח תפלה של יד דאיהו תפלה דמיושב
לבתר תפלה דהיא תפלה דמעומד. ט מוסיף ולא עוד אלא
דבעינן, י מוסיף עובדא ודאי, כ ל"ג מן גם עד דהא.
ל ודאי ול"ג כגונא דא. מ ואשתכח.

מסורת הזהר

(ז) (ישעיה א) בשלח פ צ"ק. (ח) (בראשית מט) שמיני לט
צ"ע.

כוונת התפלה

דבור, וזו היא תפלה שלמה. אוי לאדם שפוגם
תפלתו עבודת אדונו, עליו כתוב, כי תבואו
לראות פני וגו'. גם כי תרבו תפלה אינני
שומע. כי במעשה ובדבור תלוי הדבר.

עג ת"ח כיון דבר נש וכו': בוא
וראה, כיון שהאדם עשה תפלתו כאפן הזה
במעשה ובדבור, וקשר קשר היחוד, נמצא
שעליונים ותחתונים מתברכים על ידו. אז,
אחר שגמר תפלת העמידה, צריך האדם
להראות את עצמו, כאלו נפטר מן העולם.
שהרי נפרד מן עץ החיים, שהוא ז"א, שה"ס
תפלת העמידה, ואסף רגליו אל אותו אילן
המות, שהחזיר לו פקדונו, שהחזיר לו נפשו
בבקר (כנ"ל אות ט"ז) כש"א ויאסוף רגליו אל
המטה. כי כבר התוודה על חטאיו והתפלל
עליהם

הסולם

מאמר

עצמו תחילה בקרבנות, בדבור הפה. דהיינו
שיאמר פרשת הקרבנות. ואח"כ יקבל עליו
עול מלכות לפרוש על ראשו, בשבחים של דוד
המלך, כעין המעשה של הפרוש על ראשו
פרשות של מצוה. שהוא כנגד המעשה דציצית
ולאח"כ תפלה דמיושב, שהוא כנגד המעשה
של תפלה של יד. דהיינו המלכות. ולאח"כ
תפלה דמעומד, שהיא סוד ז"א, שהוא כנגד
המעשה של תפילין של ראש. וזה כנגד זה,
המעשה צריך להיות כעין הדבור, כי ודאי
במעשה ובדבור תלויה התפלה.

עב ואי פגים עובדא וכו': ואם פוגם
המעשה, אין הדבור מוצא מקום לשרות עליו,
והוא אינה תפלה, ואדם ההוא נפגם למעלה
ולמטה. כי צריכים להראות מעשה ולדבר עליו
(דפוי" דף ק"כ ע"ב *) דף קכ"א ע"א

כו

במדבר

עד ויחזי בר נש גרמיה כאילו פטיר מן עלמא, דנפשיה מסיר להאי אַתְר דְּמוֹתָא, בגין פך לא אית ביה נא"ו, דנא"ו אילנא דחיי הוא, והאי אילנא דְּמוֹתָא הוא. וְהָא קמ"ל, דְּנִזָּא דְּמִלָּה, דְּאִית חוּבִין דְּלֹא מִתְפַּרְרֵן, עַד דְּאִתְפַּטֵּר בְּנִשְׁ מַעְלָמָא, הַה"ד אָם יְכוּפֵר הָעוֹן הַזֶּה לְכֶם עַד תְּמוֹתוֹן, וְהָא יְהִיב גְרַמְיָה וְדָאִי לְמוֹתָא, וּמְסִיר נְפִשְׁיָה לְהָא אַתְר. לָאוּ בְּפַקְדוֹנָא כְּמָה בְּלִילְיָא, אֶלָּא כְּמָאן דְּאִתְפַּטֵּר מִן עַלְמָא וְדָאִי.

עה ונתקונא דא בעי בכונא דלפא וכדין קב"ה מרחם עלוי, ומכפר ליה לחוביה. ונפאה הוא בר נש דידע למפתי ליה, וּלְמַפְלַח לְמַאֲרִיָּה, בְּרַעוּתָא וּבְכַוּנָא דְּלַבָּא. ווי ליה למאן דאָתִי לְמַפְתִּי לְמַאֲרִיָּה, בְּלַבָּא רְחִיקָא, וְלֹא בְּרַעוּתָא. כד"א וַיִּפְתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבְלִשׁוֹנָם יִכְזְבוּ לוֹ וְלָכֶם לֹא נִכּוֹן עִמּוֹ. הוּא אֹמֵר אֵלֶיךָ יְיָ נִפְשִׁי אֲשָׂא, וְלֹאֵו כָּל מְלוֹי אֶלָּא בְּלַבָּא רְחִיקָא, הָא גְרַם עָלֶיָּה לְאַסְתְּלָקָא מַעְלָמָא, עַד לָא מְטוֹן יוֹמוֹי, בְּזַמְנָא דְּהָא אִילְנָא אַתְרַע בְּעַלְמָא לְמַעַבְדֵי דִּינָא.

עו ועל דא בעי בר נש לאדבקא נפשיה ורעותיה במאריה, ולא ייתי לגביה ברעותא פדיכא, בגין דכתיב דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. מאי לא יכון. אלא בשעתא דהוא אַתְקִין גְרַמְיָה לְהָאִי, וְלַבִּיָּה רְחִיקָא מִקְבִּ"ה, קָלָא נִפִּיק וְאָמַר, לֹא יִכּוֹן לְנִגְדֵי עֵינַי. הָאִי בְּעֵי לְאַתְקִנָּא גְרַמְיָה, לֹא יִכּוֹן, לָא בְּעֵינָא דִּיתְתַּקֵּן. כ"ש אי אַתִּי לִיְחִדָּא שְׁמָא קַדִּישָׁא, וְלֹא מִיְחַד לִיָּה פְדִקָּא יֵאוּת.

מפורת הזהר

(ישעיה כב) תוריע יז צ"ש. י' (תהלים עז) בא ו צ"ת. כ' (שם כה) לעיל אות סו צ"ד. ל' (תהלים קא) ב"א רטו צ"ב.

חלופי גרמאות

נ מאי קמ"ל רוא דמלה. ס ליג בר נש. ע לה. פ ליג ולמפלח. צ ליה. ק מוסיף אמאי האי; אמאי בעי הכא לאתקנא.

מאמר

עליהם, עתה צריך להיות נאסף אל אותו אילן המות, ולפול על פניו, ויאמר אליו, אליך ה' נפשי אשא. בתחילה כשהלכתי לישון, נתתי לך הנפש בפקדון, עתה שקשרתי היחוד, ועשיתי המעשה והדבור כראוי, והתודיתי על חטאי, הרי נפשי מסורה לך ודאי. כלומר שיקבל עליו מסירות נפש.

עד ויחזי בר נש וכו': ויראה אדם את עצמו כאלו נפטר מן העולם, כי מסר נפשו למקום ההוא של מות. משום זה אין ו' בסוד א"ב של אליך ה' נפשי אשא, כי ו' הוא עץ החיים, דהיינו ז"א שה"ס ו' דהויה, וזה, שמסר לו נפשו הוא אילן המות, דהיינו מלכות. וזה שמלמדנו, כי סוד הדבר הוא, שיש עונות שאינם מתכפרים עד שאדם נפטר מן העולם. ז"ש אם יכופר לכם העון הזה עד תמותו וכו' נותן זה את עצמו ודאי למיתה ומסר נפשו (דפו"י דף קכ"א ע"א)

הסולם

כוונת התפלה

לאותו מקום, למלכות, לא בפקדון כמו בלילה, אלא כמי שנפטר מן העולם ודאי. **עה** ונתקונא דא בעי וכו': ותקון זה צריך להיות בכוונת הלב, ואז הקב"ה מרחם עליו ומכפר עונותיו. אשרי האדם היודע לפתות ולעבוד אדונו ברצון וכוונת הלב. אי לו למי שבא לפתות רבונו בלב רחוק ולא ברצון. כש"א ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו. הוא אומר, אליך ה' נפשי אשא, וכל דבריו אינם אלא בלב רחוק. וזה גורם לו להסתלק מן העולם לפני זמנו, בזמן שאילן הזה מתעורר בעולם לעשות דין. **עו** ועל דא בעי וכו': וע"כ צריך האדם להדביק נפשו ורצונו באדונו, ולא יבא אליו ברצון שקר. משום שכתוב דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, מהו לא יכון. ומשיב, אלא בשעה שמתקן עצמו לזה, למסירת נפש בפנילית אפים

בז

במדבר

עז וּפָאָה חוּלְקָהוֹן דְּצַדִּיקָא בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְּאֵתִי, עֲלִיָּהּ פְּתִיב
 וּבָאֵר וְרָאוּ אֶת כְּבוֹדֵי יְגוֹ'. וּכְתִיב, וְאֵף צַדִּיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יְגוֹ'. אֶתָּא ר' אֶלְעָזָר
 וְנָשִׂיק דְּרִי. אָמַר, אֶלְמָלָא לָא אֶתִּינָא לְעֵלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע מְלִין אֶלִין דְּנִי. אָמַר
 ר' יְהוּדָה, וּפָאָה חוּלְקָנָא, וּפָאָה חוּלְקָהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן מִתְדַבְּקִין בְּקַב"ה,
 דְּכְתִיב וְאִתֵּם הַדְּבָקִים יְגוֹ'. וְעַמְּךָ כָּלֵם צַדִּיקִים יְגוֹ'.

בְּרוּךְ יְי' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יְמִלוּךְ יְי' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן

מסורת הזהר

(ז) (ישעיה סו), (י) (תהלים קמ) ב"ב רכז צ"ה, (ט) (דברים ד), ב"ב קו צ"א, (ז) (ישעיה ס) ב"א רח צד.

כוונת התפלה

הסולם

מאמר

צדיקים יודו לשמך יגו'. בא ר' אלעזר ונשק
 ידיו. אמר אם לא באתי לעולם אלא לשמוע
 דברים אלו די. א"ר יהודה, אשרי חלקנו
 ואשרי חלקם של ישראל, שהם מתדבקים
 בהקב"ה, שכתוב, ואתם הדבקים יגו'. ועמך
 כולם צדיקים יגו'. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.
 ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

אפים, ולבו רחוק מהקב"ה, יוצא קול ואומר
 לא יכון לנגד עיני. זה רוצה לתקן את עצמו,
 לא יכון, איני רוצה שיתקן. כל שכן אם בא
 ליחד השם הקדוש, ואינו מיחדו כראוי.

עז וּפָאָה חוּלְקָהוֹן וְכוּ': אֶשְׂרֵי חֵלְקֵם
 שֶׁל הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם
 כְּתוּב, וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת כְּבוֹדֵי יְגוֹ'. וְכְתוּב, אֵךְ
 (דפוי" דף קכ"א ע"א)

